

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ І ФІНАНСІВ

Кафедра економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання кваліфікаційної роботи
для студентів денної та дистанційної (заочної) форм навчання
за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

м. Кам'янець-Подільський
ЗВО «ПДУ»
2023

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою ЗВО «ПДУ»
протокол № 3 від 24.05. 2023 р.*

Рецензенти:

Світлана УРБА – доктор, економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємства Львівського національного університету імені Івана Франка

Алла ЧИКУРКОВА – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування ЗВО «Подільський державний університет»

Я-81

Методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи для студентів денної та дистанційної (заочної) форм навчання за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» другого (магістерського) рівня вищої освіти / Ясінецька І.А., Місюк М.В., Волощук К.Б., Корженівська Н.Л., Коваль Н.В., Заходим М.В., Нісходовська О.Ю., Печенюк А.П., Федорчук Н.В. Кам'янець-Подільський: ЗВО «ПДУ», 2023. 74 с. 3 д.а.

В методичних рекомендаціях розглянуто загальні вимоги до побудови, змісту, оформлення та захисту кваліфікаційної роботи для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти, які виконуються на кафедрі економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ЗВО «Подільський державний університет»

© Ясінецька І.А., Місюк М.В., Волощук К.Б., Корженівська Н.Л., Волощук Ю.О., Заходим М.В., Коваль Н.В., Федорчук Н.В., Печенюк А.П., 2023

© ЗВО «Подільський державний університет», 2023

ВСТУП

Підприємництво є рушійною силою економіки та запорукою економічного зростання країни. Розповсюдження ринкових методів господарювання обумовлює постійну потребу в значній кількості фахівців в питаннях створення та ефективного ведення бізнесу, тому підготовка за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» сьогодні дуже актуальна та перспективна.

Відповідно до п. 5 ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» здобувач вищої освіти – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти (науковою установою) у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми».

Важливішим етапом в підготовці кваліфікованих кадрів зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» є виконання кваліфікаційної роботи, якість якої підтверджує освітній ступінь фахівця. До її змісту, правил оформлення і захисту пред'являються певні вимоги, а робота що їм не відповідає до захисту не допускається. Кваліфікаційна робота повинна містити сукупність висунутих автором на публічний захист актуальних результатів і відносно нових наукових положень.

Написання і захист кваліфікаційної роботи освітньої кваліфікації «Здобувач вищої освіти» свідчить про здобуття випускником певних знань, умінь та навичок з обраної спеціальності. Кваліфікаційна робота дає випускнику право не лише працювати за обраною спеціальністю, а й викладати профільні дисципліни у вищому навчальному закладі.

Кваліфікаційна робота виступає кінцевим результатом навчання і підтверджує вміння здобувача вищої освіти застосовувати знання, отримані при вивченні фундаментальних і прикладних дисциплін, узагальнювати результати проходження виробничої практики на підприємствах різних форм власності. Кваліфікаційна робота має становити самостійно виконане і закінчене наукове дослідження з елементами новизни і практичного значення, з пропозиціями щодо практичного втілення цих результатів у різні галузі економіки України та підприємництво, торгівлю та біржову діяльність, відповідати вимогам щодо актуальності, змісту й оформлення. Зміст кваліфікаційної роботи характеризують оригінальність, унікальність і неповторність наведених даних. Основою змісту є принципово новий матеріал, що включає опис нових факторів, явищ і закономірностей, або узагальнення раніше відомих положень з інших наукових позицій або у зовсім іншому аспекті. У кваліфікаційній роботі в найбільш систематизованому і послідовному вигляді фіксуються як вихідні передумови наукового дослідження, так і весь його перебіг і отримані внаслідок цього результати. Причому тут не просто описуються наукові факти, а проводиться їх всебічний аналіз. Зміст роботи також характеризується наявністю в ній дискусійного і полемічного матеріалу. Специфічні не тільки зміст роботи, а й форма його викладу, із високим ступенем наукового абстрагування, аргументованістю суджень і точністю даних.

У методичних рекомендаціях пояснюється структура написання кваліфікаційної роботи, наводяться її основні розділи. Розкривається послідовність збирання, обробки та узагальнення матеріалу дослідження за обраною темою роботи. У рекомендаціях визначено всі етапи, які необхідно виконати здобувача вищої освіти для успішного написання та захисту кваліфікаційної роботи.

Дані методичні рекомендації визначають вимоги до змісту, оформлення і захисту кваліфікаційних робіт зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ОС «Здобувач вищої освіти». Методичні рекомендації мають за мету допомогу Здобувачам зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» при написанні, оформленні, своєчасному представленні до захисту кваліфікаційних робіт відповідного кваліфікаційного рівня.

Положення цих методичних вказівок мають враховуватися Здобувачами-здобувача вищої освіти, які здійснюють написання кваліфікаційних робіт; керівниками, консультантами, викладачами та рецензентами кваліфікаційних робіт, що здійснюють перевірку відповідності теми роботи її змісту, оцінюють ступінь виконання здобувачем поставлених перед кваліфікаційною роботою задач, надають кваліфіковану допомогу студенту в процесі проведення дослідження, головами та членами екзаменаційних комісій при державній атестації кваліфікаційних робіт, які роблять висновок про доцільність присвоєння випускнику освітньої кваліфікації «здобувач вищої освіти».

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА МЕТА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота є робота, яку виконує студент економічного факультету ЗВО «Подільський державний університет» денної форми та дистанційної (заочної) форми навчання. Її зміст полягає у розв'язанні актуальної економічної, виробничої або наукової проблеми на основі вивчення комплексу професійних дисциплін за освітньо-професійною програмою підготовки здобувач вищої освіти та проходження фахової практики; перевірці можливостей практичного використання отриманих результатів; апробації отриманих результатів і висновків у вигляді доповідей на конференціях та публікацій у наукових збірниках.

За сутністю кваліфікаційна робота ОС «Здобувач вищої освіти» зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» є підсумковою кваліфікаційною роботою та завершеним самостійним науковим дослідженням однієї з актуальних проблем, що стосуються підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Вона відіграє роль кваліфікаційного документу, на підставі якого екзаменаційна комісія визначає рівень кваліфікації здобувача вищої освіти, оволодіння теоретичними знаннями, набуття навичок прийняття раціональних управлінських заходів при вирішенні конкретних економічних проблем аграрного підприємства і приймає рішення про присвоєння йому відповідної кваліфікації.

Кваліфікаційна робота є самостійним теоретично-прикладним дослідженням здобувача вищої освіти. Вона має містити глибокий аналіз діяльності конкретного об'єкта дослідження, теоретичне осмислення актуальної соціально-економічної проблеми, а також обґрунтований варіант практичного її розв'язання.

Організація підготовки кваліфікаційної роботи ННІБФ ЗВО «Подільський державний університет» базується на засадах:

- добровільності та ініціативності студента у виборі напрямку дослідження кваліфікаційної роботи;
- обов'язковості кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти та самостійності її виконання;
- інтегрованості розробок з усіма дисциплінами, передбаченими навчальним планом та відповідно науково-дослідній тематиці, що розробляється на кафедрі;
- індивідуальності консультування з науковим керівником;
- особистої відповідальності студента та постійного контролю керівником виконання встановленого регламенту;
- обов'язковості проходження зовнішнього рецензування.

Мета написання кваліфікаційної роботи є застосування набутих у процесі навчання теоретичних знань і практичних навичок для самостійного розв'язання конкретної актуальної проблеми та практики на підставі критичного аналізу та узагальнення існуючої інформації з обраної проблеми, проведення власних досліджень, виконання розробок та формування прикладних адресних рекомендацій для розв'язання проблеми.

Завдання кваліфікаційної роботи є:

- систематизація, закріплення і розширення знань, отриманих у процесі навчання та їх практичне використання при вирішенні конкретних проблем;
- розвиток вміння самостійно узагальнювати різні методичні підходи та концепції, чітко аргументувати власну точку зору з досліджуваної проблеми;
- виявлення здібностей студента самостійно підбирати необхідну інформацію про діяльність об'єкта дослідження;
- здобуття та поглиблення навичок роботи з науковими, методичними, законодавчими та інструктивними матеріалами;
- набуття здобувачем вмінь використовувати різноманітні методи і методики досліджень, аналізу отриманих результатів і формулювання висновків;
- отримання навичок інтегрування знань, вирішення складних економічних завдань в умовах обмеженого доступу до інформації;
- використання вмінь і навичок формулювання, опису і розв'язання проблем теорії та практики;
- вироблення системного підходу до розгляду проблем, виявлення закономірностей і тенденцій у розвитку певного суб'єкта господарювання;
- застосування та розвиток умінь наукового дослідження, категоріального й теоретичного відображення подій, що відбуваються в суспільстві, зокрема й на досліджуваному підприємстві (регіоні, країні, світі);
- використання вмінь роботи з літературою, нагромадження і перероблення інформації з проблеми, аналізу різноманітної емпіричної інформації, її статистичної і комп'ютерної обробки;
- вироблення вмінь обґрунтовувати напрями практичного вдосконалення;
- презентація вмінь роботи над текстом, його редагування, літературна обробка, дотримання норм оформлення текстів відповідно до існуючих стандартів;
- набуття навичок володіння сучасними інформаційними технологіями при проведенні досліджень та оформленні кваліфікаційної роботи;
- отримання досвіду публічних виступів та розвиток умінь узагальнювати і готувати до публікації результати наукових досліджень;
- підготовка випускників до викладання базових дисциплін за спеціальністю «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»;
- навчання випускників підприємницькому способу мислення;
- формування особистої моделі поведінки фахівця з економіки і підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;
- визначення відповідності рівня підготовки здобувача вищої освіти, його готовності до самостійної роботи за сучасних умов розвитку ринкових відносин.

Отже, основними завданнями кваліфікаційної роботи є вивчення та узагальнення теоретичних і методичних засад з обраного напрямку дослідження; проведення всебічного аналізу ситуації із застосуванням сучасного наукового інструментарію; розробка та оцінка альтернативних варіантів вирішення визначених проблем; із використанням ситуаційного аналізу, сучасних технологій; підготовка доповіді та наочних матеріалів, що передають основний

зміст роботи та пропозиції автора, з подальшим їх публічним захистом перед екзаменаційною комісією (далі – ЕК).

Із зазначених завдань випливає, що кваліфікаційна робота характеризується всіма ознаками наукової праці. Науковий аспект кваліфікаційної роботи визначає її зміст, відрізняє роботу здобувача вищої освіти від роботи бакалавра або дипломного проекту, в яких також викладаються (з посиланнями на авторів) думки інших науковців. На відміну від них, кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти повинна обґрунтовувати нові чи відносно нові ідеї, в ній має бути поглиблений аналіз причинно-наслідкових зв'язків різних фактів виробничої, господарської, комерційної, фінансової дійсності, повинні бути запропоновані оригінальні способи розв'язання проблемних ситуацій.

Компетенції і навички:

- здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

- засвідчити рівень теоретичної та практичної підготовки студента до професійної діяльності, передбаченої освітньою характеристикою здобувача вищої освіти;

- уміння виділяти та аналізувати проблемну ситуацію, яка виникає у реальному економічному об'єкті, за допомогою загальнонаукових підходів і математичних методів і використовувати накопичений досвід інших досліджень і вивченого матеріалу;

- уміння теоретично обґрунтовувати шляхи розв'язання проблемної ситуації;

- уміння застосовувати наукові підходи і методи математичного та імітаційного моделювання до аналізу, планування, організації й управління реальними економічними об'єктами з метою практичного розв'язання проблемної ситуації;

- уміння критично оцінювати ефективність і можливість впровадження результатів наукової діяльності;

- уміння представляти і розповсюджувати результати наукової діяльності, навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

- здатність проведення досліджень на відповідному рівні, до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, адаптації та дії в новій ситуації, генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; діяти соціально відповідально та свідомо

- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків, прагнення до збереження навколишнього середовища;

вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, продемонструвати рівень володіння сучасними методами наукових досліджень і спроможність його самостійно вирішувати наукові задачі, що мають теоретичне і практичне значення.

Предметом написання кваліфікаційної роботи зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» є розв'язання актуальних науково-практичних проблем підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Наукова спрямованість полягає у виділенні наукової новизни на основі використання загальнонаукових методів і підходів, математичної аргументації, а також накопиченого досвіду попередніх наукових досліджень впродовж аналізу, вироблення рішення і практичного розв'язання проблемної ситуації, яка виникає у реальному економічному об'єкті.

Практична спрямованість роботи орієнтує здобувача вищої освіти на виділення проблеми в галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності розв'язання якої потребує у конкретному реальному господарському суб'єкті або виявляє зацікавленість у пошуку чи реалізації нової наукової ідеї корисної для суспільства чи зацікавлених осіб. Практична складова робить проведене дослідження затребуваним і дозволяє оцінити економічну ефективність його результатів.

Наукова новизна отриманих результатів – важлива характеристика наукового дослідження будь-якого рівня, у тому числі кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти. Дослідник, визначаючи, новизну одержаних даних, повинен чітко бачити межу між знаннями про об'єкт дослідження, набутими раніше, і новими, одержаними у процесі цього дослідження. При цьому необхідно врахувати, що новим є те, що створене вперше або відоме, але використовується незвично, не стандартно, із відхиленням від загальноприйнятих схем і має позитивний ефект для розвитку галузі знань, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Обов'язковими умовами допуску до захисту кваліфікаційних робіт є:

- оприлюднення теми роботи;
- обов'язковість публікації статті або тез в науковому журналі, збірниках та/або на сайті вищого навчального закладу, економічного факультету, кафедри в електронному вигляді.

Отже, **найважливіші вимоги щодо кваліфікаційних робіт полягають у наступному:**

- робота повинна віддзеркалювати сукупність теоретичних і практичних знань і вмінь, отриманих здобувача вищої освіти впродовж навчання за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», і відповідати рівню охоплення і глибини тематики, що рекомендується;

- питання, що досліджуються, повинні мати науково-практичну глибину і повноту, щоб висновки й пропозиції здобувача вищої освіти можливо було б використовувати у практичній діяльності на підприємстві, в організації, установі, підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності;

- для обґрунтування висновків і конкретних пропозицій щодо предмету

дослідження в кваліфікаційній роботі необхідно використовувати сучасні підходи, застосовувати економіко-математичні методи і накопичений досвід наукових досліджень по даній проблематиці;

- робота повинна мати характер оригінального і самостійного дослідження;
- теоретичний і практичний матеріал кваліфікаційної роботи необхідно викладати чітко та переконливо, в доказовій манері, у послідовності, яка обумовлена планом, щоб реальні проблеми, що були досліджені у конкретній предметній галузі, отримали логічне завершення у вигляді висновків рекомендацій здобувача вищої освіти.

Кваліфікаційна робота повинна бути:

- **реальною** – відображати розв'язання сучасних проблем, пов'язаних з функціонуванням економіки та її підсистем, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, мати науково-теоретичне і практичне значення;

- **актуальною** – повинна бути присвячена дослідженням і розробкам, які відносяться до сучасних проблем в галузі управління економікою і мають особливу важливість для національної економіки;

- **інформативною** – в повній мірі відображати дослідження, проведене на високому теоретичному і практичному рівні із застосуванням загальнонаукових принципів та аналізу і синтезу, сучасних економіко-математичних методів.

Отже, здобувач вищої освіти повинен вирішити в кваліфікаційній роботі наступні **завдання**:

- формулювання наукової проблеми та завдання на основі узагальнення теоретичних та практичних знань з обраної теми;

- обґрунтувати актуальність і значущість теми кваліфікаційної роботи в теорії та стосовно умов об'єкта дослідження;

- визначити мету й конкретні завдання дослідження;

- вказати об'єкт і предмет дослідження;

- проаналізувати існуючу нормотворчу, законодавчу базу стосовно предмета та об'єкта дослідження;

- провести огляд опублікованих за темою дослідження літературних джерел і узагальнити зібраний матеріал;

- вибрати методи (методику) проведення дослідження;

- проаналізувати особливості функціонування предмета дослідження, виявити закономірності;

- надати техніко-економічну характеристику об'єкта дослідження;

- проведення економічної діагностики ситуації із застосуванням сучасних методів та інструментарію;

- провести аналіз виробничо-господарської та фінансової діяльності об'єкта дослідження;

- оцінити та розробити економічні підходи щодо вирішення визначених проблем;

- перевірити можливості практичного використання отриманих результатів;

- обґрунтувати принципово нові або пристосувати існуючі економічні рішення до об'єкта дослідження;

– виконати техніко-економічне обґрунтування запропонованих рішень і формулювати висновки.

- апробація отриманих результатів і висновків у формі доповідей на науково-практичних конференціях або публікацій статей у наукових журналах;

- оформлення та підготовка до захисту кваліфікаційної роботи та відповідних ілюстративних матеріалів.

Здобувач вищої освіти у кваліфікаційній роботі демонструє свою здатність до самостійної професійної діяльності як науковця, вміння користуватися різноманітними джерелами та нормативно-правовими документами (Законами України, Указами Президента України, Постановами Кабінету Міністрів України тощо) з досліджуваних питань і використовувати теоретичні положення вітчизняної та зарубіжної науки для узагальнення досвіду і успішного виконання соціально-економічних завдань, застосовувати науковий апарат, систематизувати та аналізувати одержані дані, правильно оцінювати зміни, які відбуваються у суспільстві, соціально-економічному розвитку держави та суб'єктів господарювання, апробувати набуті знання для розв'язання конкретних управлінських, виробничо-господарських, фінансових, комерційних завдань, формулювати обґрунтовані висновки та надавати пропозиції щодо удосконалення роботи конкретного суб'єкта господарювання, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

2. ПОРЯДОК ПРИЗНАЧЕННЯ ТЕМИ ТА ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підготовка кваліфікаційної роботи розпочинається з вибору напрямку дослідження. Підґрунтям для цього мають стати знання і навички отримані здобувачем протягом всього періоду навчання при обговоренні відповідних проблем на семінарських та практичних заняттях, на індивідуальних та групових консультаціях з викладачами.

Здобувачам надається право самостійно обрати тему кваліфікаційної роботи з числа запропонованих кафедрою економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності (Додаток А) або запропонувати власну тему, що відповідає фаху, знаходиться в рамках наукової тематики кафедри або відображає актуальну проблему розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Назва теми повинна бути короткою, чітко і конкретно відображати мету та основний зміст роботи. В назвах робіт не дозволяється використовувати скорочення (аббревіатури), крім загальноприйнятих. Необхідно, за можливості, уникати початку формулювання назви теми роботи зі слова «Дослідження...» тому, що саме це передбачає їх визначення. Формування тематики робіт відбувається протягом вересня-жовтня відповідного навчального року.

Під час вибору теми слід враховувати її актуальність, можливість отримання необхідного обсягу інформації про досліджуваний об'єкт, практичну значимість результатів дослідження для окремого підприємства або економіки в цілому.

Особливу увагу слід звернути на наукову новизну, яка має відображатися в цілях, завданнях та результатах дослідження та розкриватися у самій роботі.

Тематика кваліфікаційних робіт розробляється та може щорічно корегуватися кафедрою. При цьому особлива увага приділяється постійному оновленню тем робіт, підвищенню їх відповідності спеціальності та практичним завданням, які поставлені перед здобувача вищої освіти. Тематика кваліфікаційних робіт повинна бути направлена на здобуття відповідного освітнього ступеня та актуальних професійних науково-дослідних компетенцій: інформаційно-комунікативних (вміння пошуку, відбору, обробки, аналізу і передавання інформації, цитування, наукового стилю мови, участі в науковому діалозі чи дискусії, тощо); методологічних (уміння визначити проблему, шляхи її вирішення, тощо); теоретичних (уміння аналізу і синтезу, індукції та дедукції, абстракції і конкретизації, порівняння й співставлення, класифікації й систематизації, моделювання); емпіричних (уміння проводити опитування, тестування, спостереження, інтерпретацію наукових досліджень).

Теми кваліфікаційних робіт мають формулюватися перш за все, виходячи з **наукової проблематики** кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності або бути тісно пов'язаними з нею, і виконуватися в рамках науково-дослідної роботи кафедри.

Допускається формулювання тематики робіт за новими актуальними проблемами розвитку підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. Закріплення тем кваліфікаційних робіт здійснюється рішенням Вченої ради факультету, про що видається наказ. Теми кваліфікаційних робіт уточнюються до початку останнього семестру навчання і подаються кафедрами до навчального відділу університету для їх затвердження наказом ректора.

Зміни тем кваліфікаційних робіт допускаються тільки у виняткових випадках, після проходження здобувачем перед кваліфікаційної практики та захисту звіту за її результатами, упродовж одного тижня. Зміна теми супроводжується відповідним обґрунтуванням, погоджуються з керівництвом кафедри і інституту і оформлюються відповідним наказом. Після затвердження теми студент складає план кваліфікаційної роботи, узгоджує його з науковим керівником і розробляє календарний графік виконання роботи згідно регламенту.

Кваліфікаційну роботу здобувач вищої освіти виконує відповідно до календарного графіка на весь період роботи, порушення якого розглядається як невиконання завдання на магістерську роботу. Здобувач вищої освіти повинен звітувати перед керівником, який фіксує терміни виконання календарного графіка і якість виконання розділів роботи.

Увесь процес роботи з підготовки кваліфікаційної роботи можна умовно розбити на такі етапи:

1. Призначення теми і вибір об'єкта дослідження, затвердження теми.
2. Складання календарного плану виконання кваліфікаційної роботи.
3. Підбір, опрацювання літературних джерел і складання плану (змісту) роботи.
4. Збирання фактичного матеріалу під час перед кваліфікаційної практики на об'єкті дослідження.

5. Обробка фактичного матеріалу:

- систематизація фактичного матеріалу, його оцінка, аналіз фінансово-господарської діяльності та аналіз відповідно теми дипломного проекту;
- розробка та оцінка альтернативних підходів щодо вирішення поставлених проблем;
- наукове та практичне обґрунтування запропонованих рішень.

6. Написання першого варіанту кваліфікаційної роботи, подання його на ознайомлення науковому керівникові.

7. Усунення недоліків, написання остаточного варіанта роботи, оформлення кваліфікаційної роботи згідно вимог.

8. Подання роботи на кафедру.

9. Зовнішнє рецензування роботи.

10. Захист кваліфікаційної роботи у ЕК.

Отже, процес виконання кваліфікаційної роботи можна поділити на три стадії – підготовчу, основну та заключну, кожна з яких складається з ряду етапів та робіт.

Підготовча стадія передбачає :

- 1) визначення напрямку дослідження;
- 2) підбір об'єкту дослідження;
- 3) затвердження теми кваліфікаційної роботи;
- 4) складання та погодження змісту (плану) роботи;
- 5) складання та погодження графіку виконання кваліфікаційної роботи.

Основна стадія виконання роботи включає:

- 1) підбір та обробку літературних джерел;
- 2) проведення досліджень;
- 3) написання кваліфікаційної роботи;
- 4) оформлення кваліфікаційної роботи;
- 5) попередній захист;

Заключна стадія полягає у:

- 1) отриманні відгуку керівника;
- 2) проходженні зовнішнього рецензування;
- 3) передачі кваліфікаційної роботи на випускову кафедру;
- 4) підготовці до захисту роботи;
- 5) публічному захисті кваліфікаційної роботи.

Порушення термінів виконання кваліфікаційної роботи є підставою для можливого перенесення захисту роботи на наступний навчальний рік.

Науковими керівниками кваліфікаційних робіт призначаються викладачі кафедри, що мають наукові ступені та вчені звання, у відповідності до їх наукових інтересів та узгодженої тематики кваліфікаційних робіт, що виконуватимуться на кафедрі. Кількість кваліфікаційних робіт, закріплених за одним науковим керівником, не повинна перевищувати 5 робіт з розрахунку на один потік здобувач вищої освіти.

Керівник кваліфікаційної роботи:

- надає здобувач вищої освіти допомогу в розробленні календарного графіка роботи на весь період виконання кваліфікаційної роботи;
- рекомендує здобувач вищої освіти необхідну монографічну і навчально-методичну літературу, довідкові матеріали, оригінальні статті у спеціальних наукових періодичних виданнях, нормативні і довідкові матеріали, типові проекти та інші джерела з теми;
- проводить систематичні, відповідно з розкладом, консультації з питань виконання розділів роботи;
- перевіряє їх виконання; готує здобувача вищої освіти до захисту роботи.

3. ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкт дослідження - це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, й обрані для вивчення. Об'єктами кваліфікаційної роботи зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» можуть бути:

1. Сфери підприємництва, торгівлі та біржової діяльності та їх взаємозв'язки, взаємодія, спільні аспекти з інвестиційними, страховими, посередницькими, консалтинговими, маркетинговими компаніями та фірмами, фондами, банками та іншими установами, організаціями ринкової інфраструктури.
2. Механізми, моделі розвитку та економічної діяльності підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.
3. Науково-дослідні, проектно-конструкторсько-технологічні та інші науково-технічні організації та їх підрозділи.

Даний перелік не обмежує можливі об'єкти кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти.

4. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Структура кваліфікаційної роботи – це чітко регламентована послідовність розміщення її основних частин довідково-супровідного і змістового характеру. Вона відображає зовнішнє розміщення і внутрішній логічний зв'язок наукового дослідження і свідчить про рівень її загальної підготовки.

Отже, кваліфікаційна робота повинна мати чітку та логічну побудову. Обсяг роботи не повинен перевищувати 90-100 аркушів друкарського тексту. До загального обсягу роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки. За структурою кваліфікаційна робота для спеціальності **076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»** складається з таких частин:

- Титульна сторінка (додаток Б);
- Завдання (додаток В);
- Календарний план-графік (додаток В);
- Анотація (додаток Е);
- Зміст;
- Перелік умовних позначень (*при необхідності*);
- Вступ;
- Розділ 1;
- Розділ 2;
- Розділ 3;
- Висновки;
- Список використаних джерел;
- Додатки (*при необхідності*).

У свою чергу кожен розділ основної частини складається, як правило, з 3-5 підрозділів, конкретна кількість яких зумовлюється широтою дослідження. Проте необхідно дотримуватись збалансованої структури роботи, тобто відносної рівномірності за кількістю та обсягами підрозділів у кожному розділі роботи.

Для складання змісту (плану) кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти має ознайомитися з проблемами, розв'язання яких передбачає тема дослідження; самостійно опрацювати спеціальну наукову літературу, статистичні дані, законодавчі та нормативні документи; методичні розробки, які послідовно та логічно розкривають визначену тему. Складений здобувач вищої освіти зміст (план) погоджується з науковим керівником, який надає індивідуальні консультації під час написання роботи.

Складання плану (змісту) роботи

План кваліфікаційної роботи – є складений у визначеному порядку перелік розділів та розгорнутий перелік питань, які повинні бути висвітлені у кожному розділі. Правильно побудований план роботи є організаційним початком роботи, допомагає систематизувати матеріал, забезпечувати послідовність його викладу.

План кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти складає самостійно та подає на затвердження керівнику. Здобувача вищої освіти рекомендується складати план кваліфікаційної роботи після опрацювання основної літератури з теми дослідження, чіткого визначення основних понять, що входять у назву теми. Однак при всьому різноманітті індивідуальних підходів традиційним є наступний зміст (план):

Вступ.

Основна частина (розділи та підрозділи кваліфікаційної роботи).

Висновки.

Додатки.

Список використаних джерел.

У процесі роботи план може уточнюватись. Можуть розширюватись окремі розділи і параграфи, вводяться нові параграфи за рахунок зібраного матеріалу. Інші параграфи, навпаки, можуть скорочуватись чи зникати.

5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кожна з частин кваліфікаційної роботи має самостійне значення. Однак всі вони мають відповідати основному змісту теми і відображати напрями частин роботи. Всі складові дослідження мають бути взаємопов'язані, логічно продовжувати одна одну і відповідати темі, меті та завданням кваліфікаційної роботи.

Титульний аркуш (Пояснювальна записка) - є першою сторінкою кваліфікаційної роботи. Він заповнюється за чітко визначеними правилами (Додаток Б).

Завдання (додаток В). Він заповнюється за чітко визначеними правилами.

Календарний план-графік (додаток В). Він заповнюється за чітко визначеними правилами.

Анотація.

Анотація – коротка характеристика кваліфікаційної роботи щодо змісту отриманих результатів в процесі дослідження (додаток Е).

Анотація обсягом 200...500 слів українською та іноземною мовами має відображати інформацію, яку подано в магістерській роботі, у такій послідовності:

Анотації українською, англійською мовами розміщуються перед змістом (планом) кваліфікаційної роботи. Анотація повинна бути лаконічною, обсягом не більше однієї сторінки комп'ютерного тексту з інформацією про зміст і результати дослідження викладеного в випускній роботі спеціаліста. Вони складаються за формою з таким змістом:

- прізвище та ініціали здобувача вищої освіти;
- назва роботи;
- спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»;
- відомості про обсяг роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, додатків, кількість джерел за переліком посилань;
- об'єкт та предмет дослідження, мета роботи;
- результати роботи та їхня новизна;
- перелік 5...10 ключових слів (словосполучень), що є найістотнішими для розкриття суті роботи.

Викладення матеріалу в анотації повинно бути стислим і точним. Необхідно використовувати синтаксичні конструкції, які притаманні мові ділових документів, стандартизовану термінологію, уникати маловідомих термінів і символів.

Сукупність ключових слів повинна відображати поза контекстом основний зміст роботи. Ключові слова пишуть у називному відмінку, друкують в рядок, через кому.

Зміст.

Зміст, що подається на **наступному після анотації аркуші**, має включати: вступ; найменування всіх розділів, підрозділів, пунктів (підпунктів, якщо вони мають заголовки) основної частини роботи; висновки; рекомендації; перелік посилань; найменування додатків із зазначенням сторінок цих матеріалів.

Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки по тексту випускної роботи. **Всі заголовки у змісті починаються з великої літери, крапка в кінці не ставиться.** Останнє слово кожного заголовку подовжується крапками з відповідним номером сторінки у крайньому правому положенні в рядку (**Додаток Д**).

Перелік умовних позначень(при необхідності).

Перелік умовних позначень подається за змістом з нового аркуша і має включати пояснення всіх застосованих у роботі мало розповсюджених умовних позначень, символів, скорочень і термінів. **Перелік необхідно друкувати двома колонками:** в лівій за абеткою наводять скорочення, в правій – їх детальне розшифрування. Якщо скорочення або позначення повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

Вступ.

Вступ – це та частина кваліфікаційної роботи, яка надає загальне уявлення про конкретний напрям наукового пошуку і містить необхідні кваліфікаційні

характеристики проведеного наукового дослідження. Розкриває сутність і стан науково-практичної задачі та її значущість, підстави та вихідні дані для розробки теми, підстави щодо необхідності проведення дослідження.

Вступ має розкривати суть роботи, відображати актуальність обраного напрямку дослідження та ступінь розробки проблеми, обґрунтовувати необхідність проведення дослідження. Він повинен містити відповідь на запитання, які завдання і яким чином будуть вирішуватися в межах обраної теми і об'єкта дослідження. Для цього необхідно відобразити: актуальність теми для українських підприємств; сутність теоретичної розробки підходів та наявність практичних доробок щодо вирішення проблем з визначеної тематики у вітчизняній і світовій науці та бізнесі; методичні та практичні аспекти, що потребують подальшого вивчення; мету дослідження кваліфікаційної роботи; конкретні завдання, які необхідно вирішити у роботі; об'єкт дослідження; предмет дослідження; методи дослідження; висвітлити наукову новизну й практичну значущість отриманих результатів, характер інформації, її джерела та структуру кваліфікаційної роботи.

Отже, вступ відображає загальну характеристику кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти у наступній послідовності:

Актуальність обраної теми дослідження.

Обґрунтування актуальності дослідження передбачає розкриття ступеня важливості і соціально-економічної значущості обраної теми для розвитку сучасної теорії та практики певної галузі науки. Отже, автор кваліфікаційної роботи повинен показати уміння обрати тему дослідження, оцінити своєчасність її розробки і цим відповісти на питання чому саме сьогодні необхідно розглядати цю наукову проблему і де проходить межа між відомим і невідомим у науці. *Орієнтована схема обґрунтування актуальності проблеми дослідження може бути такою:*

- дати об'єктивну оцінку сучасного стану предмета дослідження з акцентуванням уваги на інших проблемах та суперечностях;
- показати, як на сучасному етапі розв'язуються існуючі проблеми на практиці, якщо можливо із посиланням на офіційні документи;
- оцінити стан наукової розробленості обраної проблеми: на основі стислого аналізу літератури, визначити коло вітчизняних та зарубіжних науковців, які займалися її розробкою, висвітлити проблематику їх досліджень і наголосити на маловивчених, дискусійних або зовсім невивчених моментах;
- зробити висновки про те, що виділені проблеми зумовили вибір теми дослідження.

Уся інформація у цьому підпункті повинна бути логічно систематизована, чітко викладена; необхідно виділити найголовніше і найсуттєвіше, те, що безпосередньо стосується теми дослідження. Короткий огляд літератури повинен свідчити про компетентність автора у питанні, що розглядається та уміння оцінювати досягнення попередників.

Правильна постановка та ясне формулювання проблем дослідження часом має не менше значення, ніж їх вирішення. Увесь матеріал не повинен перевищувати 1 сторінки.

Мета і завдання дослідження.

Мета дослідження – це загальна спрямованість наукового пошуку, кінцевий результат конкретного дослідження. Формулюють мету і завдання, які необхідно розв'язати для досягнення поставленої мети. Метою дослідження взагалі є розробка інструментарію розв'язання відокремленої проблемної ситуації. Не слід формулювати мету як «дослідження...», «вивчення...», тому що ці слова указують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. При формулюванні мети роботи бажано уникати слів «Дослідження...», «Вивчення...»; завдання можуть починатися зі слів «Розробити...», «Обґрунтувати...», «Оптимізувати...», «Провести аналіз...», «Розрахувати...», «Визначити...».

Наприклад:

Метою дослідження є узагальнення теоретичних і методичних основ формування і використання основних засобів виробництва, функціонування і розвиток ринку техніки та послуг, врегулювання цінового паритету на матеріально-технічні ресурси та продукцію.

Метою дослідження є розробка теоретичних, методологічних засад і практичних рекомендацій щодо підвищення економічної ефективності використання основних засобів.

Метою дослідження є з'ясування специфіки економічних відносин у сфері технічного забезпечення підприємств, розробка концептуальних засад, пропозицій і рекомендацій щодо удосконалення.

Мета дослідження розкривається в завданнях дослідження, які на теоретичному (методологічному, концептуальному), аналітико-прикладному (модельному, інструментальному) і практичному рівні розкривають її зміст.

Завдання дослідження – це конкретні дії дослідника, які сприяють досягненню визначеної мети. Послідовність визначення завдань постійно повинна бути обумовлена логікою наукового пошуку. При цьому кожне подальше завдання повинно впливати із попереднього, а цей взаємозв'язаний ланцюжок привести до досягнення мети дослідження. Необхідно пам'ятати, що завдання:

по-перше, розкривають сутність усього процесу дослідження;

по-друге, результати їх виконання повинні бути відображені у висновках.

Дослідники-початківці повинні зважати на те, що у наукових дослідженнях існує своєрідна ієрархія завдань, яка охоплює:

- вивчення загальнотеоретичних питань дослідження;
- виявлення джерел виникнення проблемної ситуації;
- обґрунтування методи для розв'язання виявленої проблеми та її апробація;
- аналіз та узагальнення результатів дослідження;
- розробка практичних рекомендацій для впровадження результатів у практику.

Визначення завдань дослідження рекомендується роботи у формі переліку дій дослідника, використовуючи такі формулювання: «дослідити», «вивчити», «визначити», «розглянути», «виявити», «з'ясувати», «встановити», «запропонувати», «розробити», «обґрунтувати»,

Об'єкт дослідження.

Об'єкт дослідження – це обрані дослідником для вивчення *процес або явище*, яке породжує проблему, або в якому спостерігається проблемна ситуація, обрана для вивчення.

Наприклад, об'єктом дослідження є:

бізнес-процеси підприємництва, торгівлі та біржової діяльності конкурентоспроможність та процеси розвитку сукупності економічних, соціальних, політико-правових і організаційних відносин;

процеси господарювання суб'єктів різних організаційних форм і типів власності на міжгосподарському та внутрішньогосподарському рівнях.

Предмет дослідження.

Предмет дослідження – це все те, що перебуває у межах об'єкту дослідження і на чому безпосередньо зосереджена уся увага дослідника.

Наприклад, предметом дослідження є:

сукупність економічних відносин, пов'язаних із технічним забезпеченням виробничих процесів в різних організаційно-правових формах підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;

економічні відносини у сфері відтворення основних засобів, закономірності відтворення основних засобів підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;

сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів, пов'язаних з формуванням економічних відносин між товаровиробниками та вдосконалення економічно-організаційного механізму підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

Об'єкт і предмет дослідження повинні завжди бути взаємозв'язаними як загальне і конкретне, як система та її компонент. Об'єкт завжди є загальною сферою наукового пошуку, а предмет – тим конкретним, що виявляється у певному дослідженні. Разом із тим здобувача вищої освіти необхідно завжди пам'ятати, що чим вужче буде предмет дослідження, тим глибше, змістовніше і цікавішим може бути саме дослідження.

Методи дослідження.

Методи дослідження – це спосіб внутрішніх і зовнішніх дій дослідника у процесі проведення наукового дослідження. Приводиться перелік використаних для досягнення поставленої в роботі мети дослідницьких методів і прийомів. Їх перелічення необхідно провадити без відриву від змісту роботи, коротко і змістовно визначаючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом, і які з результатів дослідження при цьому були отримані. Це дасть можливість переконатися у логічності й прийнятності вибору саме цих методів.

Сформулювати цей підпункт можна так, досягнення поставленої мети зумовило застосування таких методів дослідження: *системно-аналітичного* – для теоретичного узагальнення наукових концепцій, розробок і пропозицій з досліджуваної проблеми; *статистико-економічного* – для дослідження сучасного стану, динаміки та тенденцій господарської (будь-якої іншої) діяльності аграрних підприємства; *графічного* – для наочного відображення тенденцій розвитку аграрних підприємства; *групування* – для встановлення залежності ефективності сільськогосподарського виробництва від...; *співставлень* – для здійснення

порівняльного аналізу аграрних підприємств...; *системно-ситуаційного* – для дослідження елементів механізму управління...; *аналізу і синтезу* – для деталізації об'єкта дослідження; *абстрактно-логічного* – для формулювання висновків дослідження тощо.

Наприклад

Методи дослідження. *Теоретичною та методологічною основою дослідження є діалектичний метод пізнання і комплексний підхід до вирішення питань забезпечення виробництва. Із спеціальних методів дослідження в роботі застосовувались: абстрактно-логічний, використовувався при дослідженні теоретичних положень для визначення економічних відносин у питаннях виробництва та ринку техніки, вирішенні питань еквівалентності обміну; монографічний, який сприяв вивченню системи забезпечення підприємств, які здійснюють прибуткову виробничу діяльність; статистичних групувань за допомогою яких вивчалися залежності між наявністю техніки та результатами виробництва; кореляційно-регресійний аналіз, який слугував виявленню тісноти зв'язків між наявністю активів, витрат та результатами виробництва; ряди динаміки, розрахунково-конструктивний, графічні методи – при оцінці сучасного стану і тенденцій розвитку ефективності в залежності від ресурсного забезпечення.*

Інформаційна база дослідження відбиває ті чи інші особливості інформації, яка використовувалась, перелік джерел інформації.

Наприклад

Інформаційною базою дослідження слугували *теоретичні та прикладні розробки вчених, статистичні дані Державного комітету статистики України, головного управління статистики у Хмельницькій області, звіти підприємств, результати моніторингу діяльності підприємств і організацій; нормативно-правові акти органів державної влади, матеріали особистих спостережень автора.*

Наукова новизна отриманих результатів

Наукова новизна отриманих результатів - в залежності від ступеня новизни наукових розробок надання даної інформації можна починати зі слів «удосконалено», «дістало подальший розвиток» та продовжувати безпосередню характеристику елементів новизни автора. Необхідно обов'язково вказати чим саме запропонований підхід до рішення наукової проблеми (задачі) відрізняється від існуючих. Необхідно подати свій науково-практичний доробок.

Практичне значення отриманих результатів – це важлива ознака кваліфікаційної роботи, оскільки наукова робота цього рівня не завжди може претендувати на значний теоретичний результат. Під час роботи над цим пунктом молодий дослідник повинен пам'ятати, що практичну значущість можуть мати результати як прямо адресовані для застосування на практиці, так і ті, що включаються у теорію, а вже через неї сприяють удосконаленню практичної роботи. У цьому підпункті необхідно зазначити, де, з якою метою і в якій формі можна їх використати, яким може бути очікуваний результат.

Необхідно зазначити яким чином і на якому підприємстві були використані або можуть бути використані результати роботи чи запропоновані рекомендації.

Апробація результатів роботи. У цьому підпункті слід зазначити, на яких наукових з'їздах, конференціях, семінарах, у яких друкованих збірниках біли представлені на обговорення результати цього дослідження.

Публікації за обраною темою (зазначити теми опублікованих автором тез доповідей на конференціях, статей в збірниках наукових праць чи інших виданнях, місце та дату їх видання);

Структура і обсяг роботи. У цьому підпункті, з врахуванням послідовності розміщення, необхідно подати перелік структурних компонентів кваліфікаційної роботи й подати кількісні характеристики основного обсягу кваліфікаційної роботи (кількість сторінок без урахування списку використаних літературних джерел і додатків. Сформулювати цей підпункт можна так:

«Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, додатків і списку використаної літератури. Текстова частина (без бібліографії і додатків) викладена на сторінках комп'ютерного тексту і містить рисунків, таблиць, формул. У додатках розміщені результати експериментальних розрахунків, статистична, та фінансово-бухгалтерська звітність об'єкта дослідження. Список використаної літератури включає найменувань. **Рекомендований обсяг вступу 3-5 сторінок. Вступ слід писати після виконання самої роботи.**

Для якісного виконання кваліфікаційної роботи необхідно зібрати у достатньому обсязі інформацію зі статистичних збірників Держкомстату України, фінансову та бухгалтерську звітність досліджуваного підприємства проаналізувати та узагальнити їх. Крім спеціальної літератури можна використовувати Інтернет-ресурси, періодичні видання. Зібраний матеріал потрібно систематизувати відповідно до змісту роботи. Текст бажано ілюструвати графічними матеріалами – схемами, графіками, рисунками, діаграмами, використовуючи сучасні комп'ютерні програми. Робота має виконуватися в межах існуючого правового поля України.

Основна частина кваліфікаційної роботи.

В основній частині кваліфікаційної роботи потрібно дати відповідь на завдання, визначені у вступі до роботи. Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів, підрозділів. **Кожен розділ починають з нової сторінки.**

Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом обраного напрямку й обґрунтуванням використаних методів дослідження. У кінці кожного розділу формують висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

Основна частина складається з трьох розділів – теоретичний; економічний аналіз об'єкта дослідження; аналітично-діагностичний розділ відповідно обраної теми, проектно-рекомендаційний (конструктивний).

В основній частині кваліфікаційної роботи автор повинен виявити уміння лаконічно, логічно й аргументовано подавати науковий матеріал, виконуючи при

цьому усі вимоги, що висуваються до друкованих робіт.

Теоретичний розділ (розділ 1)

Теоретичний розділ (розділ 1) закладає методичне підґрунтя дослідження. У ньому розглядають теоретичні аспекти питання, яке досліджується, виконують літературний огляд, критично аналізують різні точки зору, проводять їх наукову класифікацію, обґрунтовують основні фактори, обумовлені станом справ у даному напрямку розвитку галузі (сфери діяльності) тощо. Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та сучасні тенденції предмета дослідження, методичні підходи викладають якомога просто і стисло. Бажано проілюструвати текст графічним матеріалами – схемами, графіками, діаграмами тощо.

Відповідно до теми кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти, працюючи над першим розділом роботи, самостійно вивчає літературні джерела (підручники, посібники, монографії, брошури, наукові статті, офіційні документи, відомчі матеріали тощо), що дає змогу визначити теоретичні основи питань, які досліджуються. Слід також використовувати широкі можливості пошуку потрібної інформації за допомогою глобальної мережі Internet. Поглиблене вивчення матеріалів різних джерел інформації дає здобувача вищої освіти змогу усвідомити сучасний стан питань, що стосуються теми, визначити обсяг і характер матеріалів, потрібних для виконання другого і третього розділів її роботи.

Важливе місце в цьому розділі посідає викладення методик діагностики визначених проблем, які будуть використовуватися у наступних частинах роботи. Завдання автора при цьому – продемонструвати свою обізнаність у широкому інструментарії аналізу ринкового орієнтованого підприємства і на основі його критичного огляду обґрунтувати найбільш адекватний для обраного напрямку дослідження.

Отже, у першому розділі кваліфікаційної роботи необхідно з позицій сучасної економічної науки дати характеристику місця і ролі предмета дослідження. У ньому слід розкрити стан теоретичних доробок з обраної теми, проаналізувати існуючі різноманітні погляди на проблеми, підходи різних авторів до її розв’язання проблеми, а також обґрунтувати власні погляди на проблему, тобто висвітлити їх у проблемному плані, показати аспекти, що потребують розв’язання, як у суто методичній, так і прикладній сферах, що пізніше й має бути розглянуто на прикладі об’єкта власного дослідження. В цьому розділі обов’язково повинна бути присутня власна думка автора з критичною характеристикою поглядів різних науковців, праці яких присвячені питанням вирішення даної проблеми. Перший розділ закінчують висновками, в яких наводять основні результати розділу.

Обсяг теоретичної частини не повинен перевищувати 20-25% загального обсягу кваліфікаційної роботи.

Другий розділ.

У другому розділі, який повинен мати аналітичний характер, має бути надана коротка організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження, умови господарювання, сучасні проблеми та перспективи розвитку, результати аналізу систематизованих матеріалів щодо діяльності об'єкту дослідження. На основі обробки та узагальнення аналітичних матеріалів студент повинен виявити і відобразити у роботі сучасні тенденції розвитку об'єкта, ступінь та характер впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на функціонування господарюючого суб'єкту. Аналітичний матеріал повинен включати три напрямки.

Перший – загальна виробнича, організаційна, економічна, фінансова, маркетингова, управлінська та інші характеристики об'єкту дослідження, тобто загальну характеристику діяльності підприємства, фірми, організації.

Другий - поглиблений аналіз досліджуваної проблеми. Виконується аналіз ефективності виробництва, управління підприємством, фінансового стану відповідно до теми роботи, класифікуються переваги, недоліки, пояснюється вплив на основні показники діяльності підприємства.

Третій - представляє економічну інтерпретацію виявлених тенденцій, окреслює наявні проблеми, визначає їх глибинні причини, взаємозв'язки і можливі наслідки у майбутньому

Базовий аналітичний матеріал та отримані кількісні результати мають бути подані у вигляді таблиць, рисунків, графіків, діаграм, тощо.

У другому розділі (аналітичному) «Оцінка діяльності підприємства» необхідно провести комплексний аналіз виробничо-господарської та фінансової діяльності господарюючого суб'єкта, для цього висвітлити наступні питання:

- загальна характеристика підприємства;
- комплексний (техніко-економічний) аналіз діяльності підприємства;
- фінансовий стан підприємства.

При описанні загальної характеристики підприємства необхідно надати стисло інформація щодо основних аспектів діяльності підприємства. Такими аспектами є:

- головні етапи створення, юридичний статус;
- види діяльності; продукція, що виробляються; послуги, що надаються;
- характеристика виробничих потужностей;
- організаційна структура підприємства;
- характеристики структурних підрозділів;
- постачальники, ринок збуту продукції, клієнти;
- основні конкуренти тощо.

Комплексний аналіз можна проводити в двох напрямках – ретроспективному й перспективному. Кваліфікаційна робота починається з ретроспективного аналізу, тобто з аналізу діяльності підприємства за попередні періоди (не менш, ніж за два роки господарювання). Завдання такого аналізу:

- виявлення недоліків у роботі підприємства; сильних і слабких сторін за кожним напрямом аналізу;

– виявлення зовнішніх і внутрішніх, позитивних і негативних факторів, що впливають на результати діяльності підприємства та кількісна оцінка впливу основних факторів;

– виявлення та оцінка резервів підвищення ефективності роботи підприємства за кожним напрямом аналізу.

Комплексний ретроспективний аналіз необхідно проводити за такими напрямками (розділами):

– аналіз зовнішніх умов виробництва;

– аналіз організаційно-технічного рівня та рівня управління, аналіз обсягу, структури й асортименту випуску та реалізації продукції, ритмічності виробництва та реалізації;

– аналізу стану руху та ефективності використання ресурсів підприємства (основних засобів, обігових коштів, нематеріальних, трудових ресурсів тощо);

– аналіз витрат на виробництво (операційних, собівартості тощо);

– аналіз фінансових результатів діяльності (доходів та прибутку),

– оцінка фінансового стану підприємства.

Основні техніко-економічні показники діяльності доцільно оформити у вигляді таблиць, які можуть бути за узгодженням з керівником роботи винесені у графічний (ілюстративний, роздатковий) матеріал чи лист презентації.

Аналіз необхідно проводити із застосуванням як традиційних методів, факторного аналізу, так і економіко-математичних, наприклад, логарифмічного та інтегрального факторного аналізу, кореляційного аналізу, теорії гри та ін.

Поглиблений аналіз діяльності підприємства із застосуванням факторного аналізу та виявлення резервів діяльності необхідно проводити за останні 3-5 років. Аналіз діяльності основних кількісних і якісних показників необхідно виконувати за період не менше ніж 3 роки. Мета останнього – виявлення тенденцій розвитку, оцінка стратегій підприємства.

У аналітико-діагностичному розділі слід зосередитись на поглибленому аналізі функціонування підприємства (внутрішніх та зовнішніх), які безпосередньо пов'язані з тематикою (темою) роботи. Дуже важливо всебічно охарактеризувати явища, що вивчаються, на основі аналізу кількісних параметрів, провести необхідну діагностичну роботу, тобто представити економічну інтерпретацію виявлених тенденцій, окреслити наявні проблеми, визначити їх глибинні причини, взаємозв'язки і можливі наслідки у майбутньому.

Для виконання другого розділу роботи потрібно зібрати достатню інформаційну базу, тобто статистичну та фінансову звітність обраного об'єкту дослідження – підприємства, а саме:

– форма № 1 – «Баланс»;

– форма № 2 – «Звіт про фінансові результати»;

– форма № 3 – «Звіт про рух грошових коштів»;

– форма № 4 – «Звіт про власний капітал»;

– форма № 5 – «Примітки до річної фінансової звітності»;

– форма № 6 – Додаток до Приміток річної фінансової звітності «Інформація за сегментами»;

– форма 50-сг (річна). (основні економічні показники роботи підприємств);

- форма № 1-підприємництво – «Звіт про основні показники діяльності підприємства»;
- ф. № 1-П (термінова) «Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (робіт, послуг) за видами»;
- ф. № 1П-НПП (річна) «Звіт про виробництво промислової продукції»;
- форма № 11-ОЗ – «Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос)»;
- ф. 1-інвестиції «Звіт про інвестиції в основний капітал (капітальні інвестиції)»;
- ф. № 2-інвестиції «Звіт про капітальні інвестиції» ;
- ф. № 2-Б «Звіт про випуск, розміщення та обіг цінних паперів»;
- ф. № 1-інновація – «Обстеження технологічних інновацій промислового підприємства»;
- ф. № 2-пром. (інновація) «Звіт про інноваційну активність підприємства»;
- ф. № 1-Б «Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість»;
- ф. 1-ПВ «Звіт з праці»;
- ф. 1-ПВ (умови праці) «Звіт про стан умов праці, пільги та компенсації за роботу в шкідливими умовами праці»;
- ф. № 3-ПВ «Звіт про використання робочого часу»;
- ф. № 3-МТП «Звіт про залишки і витрати матеріалів»;
- ф. № 6-ПВ «Звіт про кількість працівників, їх якісний склад та професійне навчання»;
- ф. № 1-послуги «Звіт про обсяги реалізованих послуг»;
- Ф.№ 1-торг «Звіт про товарооборот»;
- Ф.№ 12-торг «Про наявність і використання торговельної мережі на ринках та реалізацію сільськогосподарської продукції на них»;
- Форма А «Звіт про обсяги продажу сільгосппродуктів і худоби на міському ринку»;
- Ф.№ 1-ОПТ «Звіт про продаж і запаси товарів (продукції) в оптовій торгівлі»;
- Ф.№ 1-біржа «Діяльність бірж»;
- іншу звітність відповідно до обраної теми.

Слід зауважити, що необхідно здійснити аналіз *релевантної бази даних*, тобто такої, яка безпосередньо стосується обраної тематики і дає можливість виявляти проблеми підприємства з досліджених питань. Таким чином, другий розділ висвітлює причинно-наслідкові зв'язки певних проблемних явищ, що потребують пильної уваги і вирішення.

Таким чином, за результатами проведеного у другому розділі аналізу студент має виявити позитивні та негативні тенденції розвитку досліджуваного об'єкту та довести необхідність розробки ряду заходів та прийняття управлінських рішень необхідних для розв'язання існуючих проблем. Другий розділ кваліфікаційної роботи закінчують висновками, в яких наводять основні результати розділу. *Обсяг другого розділу* може становити 40-50% загального обсягу роботи проекту.

Третій розділ.

Третій розділ має відображати елементи наукової новизни кваліфікаційної роботи, носити перспективний і практичний характер. Він передбачає розробку і вдосконалення виробничих, організаційно-економічних, бізнес-процесів на підприємстві, процесу прийняття управлінських рішень, економічне моделювання та надання ґрунтовних рекомендацій щодо розвитку і покращення стану досліджуваного об'єкту. Студент має розкрити суть запропонованих заходів, що спрямовані на підвищення ефективності функціонування об'єкта дослідження, на основі проведення ряду необхідних розрахунків розробити необхідні рекомендації для вирішення проблем, поставлених у роботі. Для обґрунтування отриманих результатів і доведення дієвості запропонованих заходів, доцільно розрахувати ефект від їх впровадження. Тобто, даний розділ має містити аналіз основних наукових результатів з точки зору достовірності, наукової та практичної цінності.

Завданням третього розділу (проектно-рекомендаційного) є розробка конкретних рекомендацій, надання обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення та/або усунення виявлених у другому розділі проблем або загроз, які можуть постати перед предметом дослідження (підприємством) у майбутньому.

Цей розділ, як правило, містить декілька взаємопов'язаних параграфів, які поступово дають конкретні економічно обґрунтовані пропозиції щодо поліпшення управління та підвищення ефективності роботи підприємства, його інформаційного, методичного та організаційного забезпечення, обґрунтування моделей управління фінансово-економічними параметрами та індикаторами розвитку підприємства (стратегія, бізнес-план, інноваційний проект, реінжиніринг бізнес-процесу, реструктуризація,) на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені в першому розділі, а також з урахуванням результатів аналізу, проведеного в другому розділі дослідження.

Запропоновані конкретні заходи мають носити комплексний характер, складатися з кількох альтернативних варіантів, містити економіко-аналітичне обґрунтування кожного варіанта з використанням методичного апарату.

Інформація та дані, що використовуються для характеристики та обчислення поданих альтернатив, повинні бути всебічно обґрунтовані. Розділ повинен містити як вихідні дані, так і всі види обчислених прогнозних оцінок – песимістичні, найбільш вірогідні та оптимістичні. На основі зіставлення очікуваних результатів по розроблених альтернативах приймаються рекомендації щодо найкращої альтернативи. Доречним у звершенні цієї частини буде також наведення механізму впровадження запропонованого комплексу заходів щодо вирішення виявлених проблем.

Рекомендації, пропозиції, методи, моделі й конкретні заходи повинні відповідати таким вимогам:

- не суперечити чинному законодавству і нормативним документам;
- бути спрямовані на удосконалення ефективності діяльності аграрних підприємств;

впровадження сучасних управлінських технологій, що в свою чергу, повинно позитивно впливати на кінцеві економічні результати діяльності аграрних підприємства;

– бути науково обґрунтованими, враховувати перспективні напрямки роботи підприємств в галузі (сфери діяльності) в цілому.

Цей розділ містить зміст і результати власних досліджень здобувача вищої освіти, узгоджених із науковим керівником. У ньому подають матеріали і методики досліджень.

У кінці розділу необхідно сформулювати конкретні висновки, а саме: що конкретно запропоновано; як проблему вирішено, які отримано результати; у чому полягають переваги пропозицій здобувача вищої освіти; кількісно оцінити, який від цього, фіксується ефект.

В економічних розрахунках для обґрунтування пропозицій теж бажано використання ПЕОМ та сучасних програмних продуктів. Можна запропонувати власну комп'ютерну програму.

Обсяг проектного розділу може становити 25-30% загального обсягу роботи.

Висновки до розділів.

Після кожного розділу, з абзацу мають надаватися **короткі висновки обсягом до однієї сторінки**. В них висвітлюються основні результати проведеного в розділі дослідження. Пишеться «Висновки до розділу». Їх варто починати наступним чином: «Таким чином....», «Отже....», «В результаті проведеного дослідження.....», «Проведені дослідження показали....», «В результаті проведеного аналізу....» тощо.

Висновки.

Загальні висновки розміщують на новому аркуші. Висновки є стислим викладенням підсумків проведеного дослідження. У висновках необхідно коротко підвести підсумки досліджень, що були проведені у роботі, акцентуючи увагу на пропозиціях, їх значущості для об'єкту дослідження. У них має відображатися виконання поставлених у роботі завдань та розкриватися наукова новизна проведеного дослідження. Коротко наводяться найбільш важливі теоретичні положення предмету дослідження, оцінка результатів дослідження відповідно до мети роботи та поставлених у вступі завдань; пропозиції щодо удосконалення напрямку дослідження діяльності об'єкта дослідження, які було обґрунтовано у проектному розділі. У висновках не можуть з'явитися пропозиції, які не було розглянуто у проектному розділі.

Отже, у висновках слід послідовно, тезисно викласти узагальнені результати проведеного теоретичного та аналітико-рекомендаційного дослідження, обґрунтувати їх достовірність, практичну цінність і зазначити на скільки повно вирішено завдання та досягнуто мету кваліфікаційної роботи, що були сформульовані у вступі.

Рекомендований обсяг цієї частини роботи – 4-5 сторінок. Зміст висновків має бути обґрунтованим, чітким та лаконічним.

Список використаних джерел.

Список використаних джерел наводиться з нового аркуша. Він повинен містити перелік усієї літератури використаної здобувачем під час написання роботи, а також посилання на власні публікації. Літературні джерела можуть наводитися у порядку згадування про них у тексті роботи, або у алфавітному порядку. Кількість джерел повинна бути більшою за 60 найменувань.

Список використаних джерел складається з першоджерел (нормативно-правові акти, монографії, підручники, навчальні посібники, статті періодичних видань, статистична база даних), які використовувались у ході роботи, особливо тих, на які є посилання в тексті. Порядок оформлення списку літератури та вимоги до його оформлення наведено у наступному розділі.

Додатки.

Вся інформація, що представлена у текстовій, табличній, графічній формі або у вигляді форм первинної статистичної звітності, яка не увійшла до складу основної частини, входить до складу додатків. **У додатках** подаються матеріали (схеми, аналітичні дані, форми офіційної звітності та ін.), які є першоджерелом або доповнюють аналітичну базу роботи, проте не увійшли в основну частину.

Отже, у додатках до кваліфікаційної роботи наводиться допоміжний матеріал, необхідний для повного сприйняття роботи: таблиці, що містять інформацію розрахунково-аналітичного характеру; проміжні математичні докази, формули і розрахунки; інструкції і методики, опис алгоритмів та програм вирішення задач ПЕОМ, які розроблені в процесі виконання роботи; первинні документи, фінансова звітність тощо.

Таким чином робота повинна бути логічно побудованим цілісним і завершеним самостійним дослідженням. У роботі необхідно стисло, логічно і аргументовано викласти зміст та результати дослідження, уникаючи загальних фраз, бездоказових тверджень, тавтології і повторень.

6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1. Загальні вимоги

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти оформлюється відповідно до державного стандарту України ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення».

Мова кваліфікаційної роботи – державна. Стиль кваліфікаційної роботи має бути науковим, чітким, без ліричних і емоційних відступів, орфографічних і граматичних помилок. Послідовність викладення матеріалу має бути логічною. При використанні матеріалів з літературних джерел необхідно правильно їх оформляти. Неприпустимо без посилань і цитування використовувати матеріали з джерел літератури та Інтернету. Відповідальність за це несе автор кваліфікаційної роботи, а її керівник повинен вказати на це в разі виявлення.

Завершену і оформлену належним чином роботу обов'язково підписує здобувача вищої освіти і науковий керівник на титульному аркуші. Магістерську роботу виконують за допомогою комп'ютера з використанням шрифтів текстового редактора Word Time New Roman, кегль 14 з 1,5 (полуторним)

міжрядковим інтервалом. Текст роботи необхідно оформляти, залишаючи поля ліворуч – 30 мм, праворуч – 15, згори – 20, знизу – 20 мм.

Абзацний відступ має бути однаковий по всьому тексту кваліфікаційної роботи в межах 25 мм. Шрифт друку має бути чітким, чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту роботи має бути однаковою. Вписувати в текст роботи окремі іншомовні слова, формули, умовні знаки можна чорнилом, тушшю, пастою тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту має бути наближеною до щільності основного.

Роздруковані на ЕОМ програмні документи мають відповідати формату А4 (мають бути розрізаними). Їх включають до загальної нумерації сторінок роботи і розміщують, як правило, в додатках.

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи: «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ» (при необхідності), «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «ДОДАТКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовку не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3 – 4 інтервалам. Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи треба починати з нової сторінки.

Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту й підпункту в нижній частині аркуша, якщо після неї розміщено лише один рядок тексту або жодного.

2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими літерами **без** знака «№». Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних – номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу симетрично тексту, великими літерами. Назву наводять жирним шрифтом. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу з абзацного відступу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому самому рядку наводять заголовок підрозділу маленькими літерами (крім першої великої). Крапку в кінці заголовку не ставлять.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад:

«1.3.2.» (другий пункт третього першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу. Пункт може не мати заголовка. Підпункти нумерують у

межах кожного пункту за тими самими правилами, як і пункти.

Ілюстрації (рисунки, фотографії, креслення, схеми, графіки) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, що розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: *рис. 1.2* (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назву і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис курсивом «*Таблиця*» із зазначенням її номера. Номер таблиці має складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «*Таблиця 1.2*» (друга таблиця першого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці, над перенесеними частинами пишуть слова «Продовж. табл.» і вказують її номер, наприклад: «Продовж. табл. 1.2».

Формули в магістерській роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номер формули пишуть праворуч на рівні самої формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові та пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші кілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...

2. ...

Якщо примітка одна, її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

3. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, має оформлюватися у вигляді таблиць.

Таблиці застосовують для уточнення та зручності порівнювання показників. Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. Назва таблиці має точно і стисло відображати її зміст. Назву слід розміщувати один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами таблиці пишуть «Продовження таблиці ____» з зазначенням номера таблиці.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Слово «Таблиця» та її назву починають з великої літери та друкують курсивом. Назву наводять жирним шрифтом, не підкреслюють. Заголовки граф треба починати з великих літер, підзаголовки з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків має бути не менше 8 мм. Графу з порядковим номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блока роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під другою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, в другому випадку – боковик.

4. Формули

При використанні формул необхідно дотримуватися певних правил. Для набору формул потрібно використовувати вбудований у Word for Windows редактор формул Equation 3.0, налаштований наступним чином: Text – Times New Roman Cyr, 11 pt; Function – Times New Roman Cyr, 11 pt; Variable – Times New Roman Cyr, Italic 11 pt; L.C.Greek – Symbol, 11 pt; U.C.Greek – Symbol, 11 pt; Symbol – Symbol, 11 pt; Matrix/Vector – Times New Roman Cyr, bold, 11 pt; Numbers – Times New Roman Cyr, 11 pt. *Розміри*: Full – 11 pt; Subscript/Superscript – 70%; Sub- Subscript/Superscript – 50%; Symbol – 150%; Sub-Symbol – 100%.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки. Рівняння і формули треба виділяти в тексті вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків (+) плюс, (–) мінус, (x) множення.

5. Посилання

При написанні кваліфікаційної роботи необхідно дати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, з яких наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми, завдання, питання, дослідження. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них є матеріал, який не включено до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке посилаються.

Посилання в тексті кваліфікаційної роботи на джерела слід зазначити порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: „... у працях [1 – 7]...”.

Допускається посилання на джерела у виносках, при цьому оформлення посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань із зазначенням номера.

Наприклад:

Підлісецький, підкреслюючи особливості формування та функціонування цих засобів, пропонує називати їх – продуктивними [111, с.25].

Відповідний опис у переліку посилань:

6. Підлісецький Г.М. Ефективність використання основних фондів. К.: Урожай, 1979. 143 с.

Крім того, В.А. Доманський виділяє в окрему групу виділяє[44, с.14].

Відповідний опис у переліку посилань:

44. Доманський В.А. Аналіз використання основних засобів сільського господарства. К.: Статистика, 1978. 48 с.

Посилання на ілюстрації в роботі вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: «рис. 1.2». Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад: «у формулі (2.1)». На всі таблиці дипломного проекту мають бути посилання в тексті, при цьому слова «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

6. Список використаних літературних джерел

Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40).

Опис складається з елементів, які поділяються на обов'язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов'язкові чи обов'язкові та факультативні елементи. Обов'язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі. Проміжки між знаками та елементами опису є обов'язковими і використовуються для розрізнення знаків граматичної і приписаної пунктуації.

Джерела можна розміщувати в списку одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування);
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Зразок оформлення списку літератури подано у додатку Ж

7. Додатки

Додатки оформляють як продовження кваліфікаційної роботи на наступних його сторінках або у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Якщо додатки оформляють на наступних сторінках дослідження, кожний такий додаток слід починати з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ____» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначити послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, наприклад, додаток А, додаток Б і т.д. Якщо додаток один, тоді він позначається як додаток А. Текст кожного додатка в разі потреби може бути поділений на розділи і підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. Наприклад: А.2.

Завершена кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти комплектується в наступному порядку:

1. Титульний аркуш;
2. Завдання на кваліфікаційну роботу
3. Анотації (українською, російською, англійською мовами);
4. Зміст роботи з визначенням сторінок, з яких починається викладення тексту розділів, підрозділів, параграфів та інших структурних підрозділів роботи;
5. Список умовних скорочень (за наявності);
6. Вступ;
7. Розділи і підрозділи та висновки основної частини роботи;
8. Висновки;
9. Список використаної літератури;
10. Додатки.

Оформлена у відповідності з вимогами і повністю укомплектована кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти повинна бути переплетена (зброшурована).

7. ВИХІДНІ МАТЕРІАЛИ ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Виконання кваліфікаційної роботи потребує глибоких теоретичних знань, вміння використати їх стосовно предмету й об'єкту дослідження. Добросовісне і старанне вивчення дисциплін, що викладаються в університеті, супроводжується постійним самостійним вдосконаленням і поглибленням знань за тими напрямками, які відповідають обраній темі роботи. Крім того, випускник, у випадку необхідності, може користуватись консультаціями викладачів інших кафедр.

На початку виконання кваліфікаційної роботи необхідно ознайомитись зі змістом спеціальної літератури за обраною темою. При підборі літератури слід користуватися предметними каталогами бібліотек, бібліографічними збірниками за відповідними галузями знань, реферативними журналами. Корисні поради щодо підбору літератури можуть дати робітники бібліотеки. Особливу увагу слід приділити ретельному вивченню законодавчої і нормативної бази з питань, які розглядаються у роботі, а також ознайомитись з останніми періодичними виданнями та статистичними даними.

Матеріали по результатах діяльності підприємств, на базі яких виконується кваліфікаційна робота, збираються під час навчання в ЗВО «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» та проходження практики. При обробці зібраного матеріалу особливу увагу рекомендується приділити наочності та змістовності таблиць, рисунків, схем, графіків

8. НАУКОВЕ КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЮ РОБОТОЮ

Для керівництва кваліфікаційної роботи за кожним здобувач вищої освіти закріплюється науковий керівник. Науковими керівниками кваліфікаційних робіт призначаються викладачі кафедри, що мають наукові ступені та вчені звання, у відповідності до їх тем наукових досліджень та узгодженої тематики кваліфікаційних робіт на кафедрі.

Керівник кваліфікаційної роботи: надає здобувач вищої освіти допомогу в розробленні календарного графіка роботи на весь період виконання кваліфікаційної роботи; рекомендує здобувач вищої освіти необхідну монографічну і навчально-методичну літературу, довідкові матеріали, оригінальні статті у спеціальних наукових періодичних виданнях, нормативні і довідкові матеріали, типові проекти та інші джерела з теми; проводить систематичні, відповідно з розкладом, консультації з питань виконання розділів дипломного роботи; перевіряє їх виконання; готує здобувача вищої освіти до захисту кваліфікаційної роботи.

Його основними функціями є:

- допомога здобувач вищої освіти в розробці концепції теми кваліфікаційної роботи, визначенні методики проведення дослідження;
- допомога в складанні плану роботи та виборі об'єкта дослідження;

- поради щодо вибору спеціальних літературних джерел, обробки та використання інформаційних матеріалів;
- консультації щодо структури та змісту кваліфікаційної роботи;
- контроль за виконанням окремих етапів роботи;
- складання відгуку.

Кваліфікаційна робота, підписана автором, подається науковому керівникові для здійснення загальної оцінки та визначення можливості винесення її на захист. Після ознайомлення з кваліфікаційною роботою і в разі її схвалення науковий керівник ставить свій підпис і надає письмовий відгук.

9. МОВА І СТИЛЬ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота як наукова робота має характеризуватися не лише високим рівнем змісту, відповідною структурою, а й оформленням, тому одночасно з написанням тексту дослідження здійснюється процес його оформлення. Пошук оптимальної форми наукової праці відбувається на кожному етапі дослідження, а не лише на останньому.

Особливі вимоги висуваються до мови і стилю викладу матеріалу, оскільки культура мови є одним з найважливіших показників культури здобувача вищої освіти. Саме тому мові і стилю роботи слід приділяти особливу увагу.

Науковий стиль викладу матеріалу має свої особливості.

Характерною особливістю наукової мови є формально-логічний спосіб викладення матеріалу, наявність міркувань, що сприяють доказу істини, обґрунтуванню основних висновків дослідження. Не менше значення має смислова завершеність, цілісність і зв'язність думок. Для вираження логічних залежностей в мові є спеціальні функціонально-лексичні засоби зв'язку, що вказують на послідовність розвитку думки (спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже, таким чином та ін.), заперечення (проте, тим часом, але, тоді як, тим не менше, аж ніяк), причинно-наслідкові відношення (таким чином, тому, завдяки цьому, внаслідок цього, крім того, до того ж), перехід від однієї думки до іншої (раніше ніж перейти до..., звернімося до ..., розглянемо..., зупинимося на..., розглянувши, перейдемо до..., необхідно зупинитися на ..., необхідно розглянути ...), підсумок, висновок (отже, таким чином, на закінчення зазначимо, все сказане дає змогу зробити висновок..., підсумовуючи, слід сказати...). Засобами логічного зв'язку можуть виступати займенники, прикметники і дієприкметники (даний, той, такий, названий, вказаний та ін.).

Для наукового тексту характерним є цілеспрямованість і прагматизм.

Емоційні мовні елементи тут виключаються. Ціну мають лише точні, отримані в результаті тривалих спостережень і наукових експериментів, відомості та факти. Це обумовлює точність їх словесного вияву і використання спеціальної термінології.

Володіння мовою спеціальності, основу якої становить впорядкована і стандартизована термінологія, – один з основних показників наукового рівня здобувача вищої освіти. Через терміни не тільки пізнається наукове поняття і логіка наукового мислення, а й логіка самої науки. Завдяки спеціальним термінам

стає можливим у короткій та економній формі давати розгорнуті визначення і характеристики наукових фактів, понять, процесів, явищ.

Науковий термін – це не просто слово, а втілення сутності даного явища, тому не можна довільно змішувати в одному тексті різну термінологію, оскільки кожна галузь науки має свою, притаманну тільки їй, систему термінів і прагне до встановлення точних однозначних дефініцій, що відповідають її сучасному стану. Не використовуються в науковому тексті також жаргонні і побутові вирази.

Специфічною є також фразеологія наукової роботи, функцією якої є визначення логічних зв'язків між частинами висловлювань (можна навести результати..., як показав аналіз..., на підставі отриманих даних..., підсумовуючи сказане..., звідси випливає, що... та ін.), а також позначення певних понять, виконуючи роль термінів (інформатизація суспільства, документально-комунікаційна система та ін.).

Є також деякі особливості наукової мови, котрі суттєво впливають на мовностилістичне оформлення дослідження: необхідно вказати на наявність великої кількості іменників із абстрактним значенням, а також віддієслівних іменників (дослідження, розгляд, вивчення та ін.).

У науковій прозі знайшли широке застосування відносні прикметники, оскільки саме вони на відміну від якісних дають змогу з точністю вказувати на достатні і необхідні ознаки понять. Разом з тим необхідно пам'ятати, що не можна утворювати форми ступенів порівняння відносних прикметників. У дослідженні, використовуючи якісні прикметники, перевагу віддають аналітичним формам вищого та найвищого ступенів; для утворення найвищого ступеня часто використовують слова «найбільш», «найменш».

Особливістю мови наукової прози є також прагнення уникнути експресії, звідси домінуюча форма оцінки – констатація ознак, притаманних слову, яке визначають. Тому більшість прикметників є тут частинами термінологічних виразів.

Дієслово і дієслівні форми несуть у тексті особливе інформаційне навантаження: необхідно писати «проблема, яка розглядається», а не «проблема, яка розглянута». Ці дієслівні форми служать для окреслення постійної ознаки предмета (у наукових законах, закономірностях, встановлених раніше або в процесі даного дослідження), вони використовуються також при описі ходу дослідження, а також доведень певних феноменів.

Широко вживаються також дієслівні форми недоконаного виду минулого часу дійсного способу, бо вони не фіксують ставлення до дії, яка описується, на момент висловлювання. Рідше використовують дієслова умовного і майже ніколи – наказового способу. Часто використовуються зворотні дієслова, пасивні конструкції, що обумовлено необхідністю підкреслити об'єкт дії, предмет дослідження (наприклад, «У даній кваліфікаційній роботі розглядаються...», «Передбачено виділити додаткові чинники...»).

Певні особливості має синтаксис наукової мови, оскільки вона характеризується логічною послідовністю; тут окремі речення і частини складного синтаксичного цілого, всі компоненти (прості та складні), як правило, дуже тісно пов'язані один з одним, кожен наступний впливає з попереднього або

є наступною ланкою в розповіді чи міркуваннях. Тому для тексту роботи, який потребує складної аргументації і виявлення причинно-наслідкових залежностей, властиві складні речення різних видів з чіткими синтаксичними зв'язками. Звідси розмаїття складених сполучників підрядності «завдяки тому, що», «тоді як», «тому що», «замість того, щоб», «з огляду на те, що», «зважаючи на те, що», «внаслідок того, що», «враховуючи...», «в той час як» та ін. Особливо часто використовуються похідні прийменники «протягом», «відповідно до», «згідно з...», «у результаті», «на відміну від...», «поряд з...», «у зв'язку з...» та ін.

У науковому тексті частіше зустрічаються складнопідрядні, ніж складносурядні речення. Це пояснюється тим, що підпорядковуючі конструкції відбивають причинні, часові, наслідкові, умовні і тому подібні відношення, а також; тим, що окремі частини у складнопідрядному реченні тісно пов'язані між собою. Складносурядні речення використовуються для констатації, що властиво для наукового тексту.

Безособові, неозначено-особові речення в тексті роботи вживаються при описі фактів, явищ та процесів. Називні речення використовуються в назвах розділів, підрозділів і пунктів, у підписах під рисунками, діаграмами, ілюстраціями.

Писемна наукова мова має й суто стилістичні особливості, основною рисою якої є об'єктивність викладу. Звідси наявність у тексті наукових праць вставних слів і словосполучень на позначення ступеня достовірності повідомлення. Завдяки таким словам той чи інший факт можна подати як достовірний (дійсно, насправді, зрозуміло), припустимий (треба гадати, очевидно), можливий (можливо, ймовірно).

Обов'язковою вимогою об'єктивності викладу матеріалу є також вказівка на джерело повідомлення, автора висловленої думки чи якогось виразу. У тексті цю умову можна реалізувати за допомогою спеціальних вставних слів і словосполучень («за відомостями», «як свідчить», «на думку», «за даними», «на нашу думку» та ін.).

Діловий і конкретний характер опису явищ, які вивчаються, фактів, процесів майже повністю виключає емоційно забарвлені слова та вигуки. У науковій мові вже досить чітко сформувалися певні стандарти викладення матеріалу. Так, експерименти описуються звичайно за допомогою особових дієслівних форм на «но» і «то» (одержано, вирішено, проаналізовано, розглянуто, та ін.). Використання подібних синтаксичних конструкцій дає змогу сконцентрувати увагу читача тільки на самій дії. Суб'єкт дії при цьому залишається невизначеним, оскільки вказівка на нього в такого роду наукових текстах не обов'язкова.

Стиль наукової мови – це безособові речення, тому виклад звичайно ведеться від третьої особи, бо увага зосереджена на змісті та логічній послідовності повідомлення, а не на суб'єкті. Порівняно рідко використовуються форми першої і зовсім не використовуються – другої особи займенників однини. Авторське «я» ніби відступає на другий план. Є неписане правило замість «я» використовувати «ми» з огляду на те, що вираз суб'єкта авторства як формального колективу надає викладу більшої об'єктивності.

Вираз авторства через «ми» дає змогу відобразити власну думку, як думку певної групи людей, наукової школи чи наукового напрямку. Автори робіт використовують й інші звороти без цього займенника, зокрема конструкції з неозначено-особовими реченнями («Спочатку проводять відбір об'єктів для аналізу, а потім встановлюють їх відповідність за розмірами еталонів...»).

Аналогічну функцію виконує речення з безособовими дієприслівними формами на «но» і «то» («Розроблено комплексний підхід до вивчення...»), в якому відпадає потреба у фіксації суб'єкта дії, що тим самим дає змогу уникати в тексті роботи особових займенників.

Якостями, котрі визначають культуру наукової мови, є точність, ясність і стислість. Смыслова точність – одна з головних умов забезпечення наукової та практичної значущості інформації, вміщеної в тексті дослідження. Недоречно вжите слово може суттєво викривити смисл написаного, призвести до подвійного тлумачення тієї чи іншої фрази, надати всьому тексту небажаної тональності. Ще одна необхідна якість наукової мови – її ясність, яка визначається як вміння писати доступно і дохідливо. Стислість – також необхідна і обов'язкова якість наукової роботи, реалізація якої означає вміння уникнути непотрібних повторів, надмірної деталізації.

10. РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота підлягає зовнішньому рецензуванню. Рецензент призначається зі складу досвідчених викладачів, науковців інших кафедр економічного факультету ЗВО «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ», фахова кваліфікація яких відповідає спеціальності підготовки випускників.

Завдання рецензування – попередньо оцінити теоретичний рівень підготовки здобувача вищої освіти, рівень оволодіння ним науковими методами в процесі дослідження, вміння застосувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань, здатність студента аналізувати стан об'єкту дослідження і економічну ситуацію в цілому, виявляти вплив різноманітних факторів на діяльність об'єкта, вміння формулювати висновки і пропозиції, що мають практичне значення, а також рецензент повинен оцінити ступінь наукової новизни отриманих здобувача вищої освіти результатів дослідження. Крім того, рецензування має на меті, по-перше, допомогти автору більш досконало вивчити найбільш складні питання обраної теми, по-друге, оцінити ступінь засвоєння ним матеріалу та вміння письмово викладати його, по-третє, дати рекомендації щодо подальшої поглибленої роботи з даного напрямку дослідження.

Рецензія складається у встановленій формі і має стисло відображати і оцінювати:

- відповідність затвердженої теми та завдань;
- актуальність теми;
- вміння користуватися працями класиків вітчизняної та світової науки, законами України, документами Уряду, іншими нормативно-правовими актами, бібліографічними джерелами;
- вміння аналізувати певні економічні процеси та явища;

- глибину економічного обґрунтування прийняття рішень;
- новизну та практичне значення висновків і пропозицій;
- правильність проведених розрахунків;
- якість оформлення роботи;
- мову і стилістику;
- можливості впровадження результатів дослідження;
- недоліки роботи.

Рецензент має висловити свою думку щодо можливої оцінки по результатах виконаної роботи та надати рекомендації щодо того чи доцільно присвоїти студенту кваліфікацію здобувач вищої освіти. Рецензія має бути підписана рецензентом із зазначенням свого ім'я та прізвища, місця роботи і посади, і завірити печаткою організації. *Форма рецензії надана у Додатку К.*

Рецензія не повинна дублювати відгук керівника

11. ВІДГУК НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Кваліфікаційна робота, що підписана автором, разом з рецензією подається науковому керівнику, який після ознайомлення з нею і в разі схвалення підписує її і надає свій письмовий відгук з оцінкою.

Відгук наукового керівника має відображати:

- головну мету кваліфікаційної дисертації (кваліфікаційної роботи спеціаліста);
- відповідність роботи поставленим завданням;
- ступінь самостійності виконання роботи;
- рівень підготовки дипломника до прийняття сучасних рішень;
- уміння аналізувати необхідні літературні джерела, приймати правильні економічні рішення;
- найбільш важливі теоретичні і практичні результати, їх апробації;
- ступінь наукової новизни отриманих результатів;
- інші питання, які характеризують професійні якості дипломника.

Науковий керівник оцінює випускню роботу записом «Допускається до захисту», а в разі негативної оцінки – «До захисту не допускається». У випадках негативного висновку щодо допуску на захист це питання виноситься на розгляд засідання кафедри за участю наукового керівника. *Форма відгуку на надається в Додатку Л.*

12. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються студенти, що повністю виконали усі вимоги навчального плану, отримали визначений мінімум залікових балів за спеціальністю і позитивний відгук наукового керівника на випускню роботу здобувача вищої освіти. До захисту випускної роботи не допускаються студенти, які не виконали навчальної програми і мають на момент подання до захисту випускної роботи академічну заборгованість.

Термін подання роботи – за десять днів до початку захисту.

Відповідальність за своєчасне виконання магістерських робіт покладається безпосередньо на здобувача вищої освіти.

Науковий керівник здійснює контроль за виконанням здобувачем кваліфікаційної роботи. Студент зобов'язаний подавати роботу керівнику на перевірку частинами у встановлені терміни. У разі невиконання здобувачем календарного графіка керівник має право винести на засідання кафедри питання щодо відрахування студента.

Підписана автором робота разом з відгуком керівника та рецензією подається на кафедру, для проходження попереднього захисту. Завідувач кафедри за результатами проходження попереднього захисту у який вирішує питання щодо допуску студента до захисту, роблячи відповідний запис на титульному аркуші кваліфікаційної роботи.

Перед захистом випускник повинен ознайомитися з рецензією та відгуком керівника, проаналізувати їх та підготувати відповідь на зауваження.

Для здійснення захисту кваліфікаційної роботи студент має підготувати **доповідь**, яка стисло буде відображати її суть, розкривати найважливіші досягнення автора та наукову новизну отриманих результатів. В доповіді послідовно має бути відображена наступна інформація:

- прізвище, ім'я, по-батькові автора та наукового керівника, тема роботи;
- актуальність теми (коротко 1-2 речення);
- мета та завдання роботи;
- об'єкт та предмет дослідження;
- наукова новизна отриманих результатів;
- результати теоретичних досліджень проведених в першому розділі (2-3 речення);
- результати аналізу проведеного у другому розділі;
- результати досліджень проведених у третьому розділі;
- визначення ефективності запропонованих заходів;
- висновки та рекомендації надані автором на основі проведеного дослідження;
- апробація результатів отриманих під час написання роботи.

При складанні доповіді особливу увагу слід приділити саме тому, що було самостійно зроблено автором, тобто власним досягненням і розробкам, науковій новизні. При складанні доповіді доцільно вживати наступні фрази: «В роботі систематизовано, узагальнено.....тощо», «В роботі проведений комплексний аналіз....», «В результаті проведених досліджень....», «Автором було запропоновано», «В роботі розроблено....», «В роботі удосконалено...», «Автором виявлено...» тощо.

Не слід обтяжувати доповідь загальновідомими визначеннями.

Підготовка доповіді

Найпоширенішою структурою доповіді вважається така, що складається з трьох частин: вступу, основної частини, висновку. Кожна частина має свої особливості, які треба враховувати в процесі підготовки доповіді.

Від того, як здобувача вищої освіти (випускник) розпочав доповідь, значною мірою залежить успіх виступу. Невдалий початок знижує інтерес слухачів до теми, послаблює увагу.

У вступі доповіді виділяється її тема. Далі вказуються причини вибору саме цієї теми (актуальність проблеми, значення її для конкретної аудиторії, формулюється мета доповіді, іноді коротко викладається історія питання).

Досвідчені доповідачі рекомендують розпочинати виступ з цікавого прикладу, прислів'я чи приказки, крилатого виразу тощо. У вступі також може бути використана цитата, яка змусить слухачів задуматися над словами промовця, глибше усвідомити висловлене положення.

Основна частина розпочинається з характеристики проблеми, яку потрібно виділити чітко і лаконічно без перевантаження цифрами, відображенням в ілюстративних матеріалах. Виділивши основний аспект проблеми, варто запропонувати слухачам перспективу обговорення (наприклад: «Подальше обговорення проблеми, на наш погляд, доцільне зосередити навколо таких основних положень 1)...; 2)...; 3)... . Перехід до обговорення кожної конкретної тези в подальшому робить доповідь чіткою, логічною і дозволяє потім перейти до висновків.

Переконливе, яскраве закінчення доповіді запам'ятовується слухачам, залишає приємне враження про неї. Тому наприкінці доповіді рекомендується повторити основну думку, підсумувати найважливіші положення. Якщо перші слова оратора повинні завоювати увагу слухачів, то останні – покликані посилити ефект виступу.

Окрім доповіді студент має підготувати **резюме та роздатковий матеріал**, який надається кожному члену кваліфікаційної комісії та **презентацію** з використанням відповідної техніки, забезпечення якою здійснює кафедра економіки підприємств та соціально-трудових відносин. В роздатковому матеріалі мають відображатися основні результати дослідження автора, а також інформація, яку проблематично сприймати на слух, наприклад аналітичні дані, певні розрахунки. Такий додатковий матеріал допоможе членам комісії по захисту краще сприйняти інформацію, глибше зрозуміти суть роботи і більш об'єктивно оцінити переваги і недоліки проведеного здобувачем дослідження.

13. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Попередній захист.

Кожний студент зобов'язаний пройти попередній захист. Попередній захист проводиться на випусковій кафедрі за 10-15 днів до основного захисту. Ступінь готовності кваліфікаційної роботи до попереднього захисту – 100%. Допускаються тільки недоліки в оформленні роботи і відсутність наочних посібників до кваліфікаційної роботи.

Попередній захист кваліфікаційних робіт проводиться на розширеному засіданні кафедри або в комісії викладачів спільно зі Здобувачами. Студент виступає з доповіддю. Студенту можуть бути поставлені питання за змістом роботи і доповіді. Попередній захист є свого роду «репетицією» і допуском до основного захисту. На попередньому захисті виявляються недоліки в роботі, вказуються шляхи їх усунення та ін. Завідувач кафедрою, на підставі представлених матеріалів, вирішує питання про допуск дипломника до захисту, про що свідчить відповідний запис на титульному аркуші кваліфікаційної роботи.

Порядок захисту кваліфікаційної роботи встановлюється відповідно до Закону України «Про вищу освіту».

Захист кваліфікаційної роботи проводиться на відкритому засіданні Державної екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії за участю не менше половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії. На засіданні також можуть бути присутні всі бажаючі, задавати запитання і обговорювати магістерську роботу.

Завданням ЕК є визначення рівня теоретичної підготовки здобувача вищої освіти, його підготовленості до професійної діяльності й ухвалення рішення про можливість надання здобувачу вищої освіти (випускнику) відповідного ступеня освіти.

Захист кваліфікаційної роботи здійснюється перед Державною екзаменаційною комісією, яку очолює доктор наук, професор, гарант освітньо-професійної програми ЗВО. До захисту допускаються здобувач вищої освіти, які виконали всі вимоги навчального плану.

Процедура захисту.

Представник, переважно секретар ЕК, оголошує тему роботи, що захищається, і прізвище здобувача вищої освіти та надає йому слово для доповіді. Після доповіді й відповідей здобувача вищої освіти на запитання членів комісії та присутніх секретар ЕК зачитує відгук керівника роботи і рецензію на роботу, здобувач вищої освіти відповідає на зауваження рецензента.

Здобувач вищої освіти готує до захисту резюме та ілюстративний (графічний, роздатковий) матеріал, який складається з таблиць, схем, графіків, рисунків у вигляді роздаткового матеріалу на 10-15 сторінок. Головне призначення графічного матеріалу – детально та наочно проілюструвати ті чи інші твердження автора.

До складу роздавального матеріалу повинні входити основні таблиці, рисунки, що розкривають зміст та актуальність теми кваліфікаційної роботи. В обов'язковому порядку наводять загальні відомості про об'єкт дослідження (основні техніко-економічні показники діяльності підприємства).

До захисту студент повинен подати:

- 1) примірник кваліфікаційної роботи (належним чином оформлений, підписаний автором, керівником та зав. кафедрою);
- 2) Висновок кафедри економіки підприємств про Кваліфікаційну роботу; відгук наукового керівника; подання Голові державної екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи, довідка про успішність (додаток Л);
- 3) рецензію (додаток К);

4) резюме та ілюстративний матеріал до кваліфікаційної роботи (електронний демонстративний матеріал);

5) залікову книжку;

У своїй доповіді тривалістю до 10 хвилин здобувач вищої освіти має стисло сформулювати мету роботи, Після цього, уникаючи переказу переважно відомих положень, що містяться у вступі кваліфікаційної роботи, здобувач вищої освіти повинен висвітлити основні отримані результати дослідження: зупинитися на основних тенденціях і виявлених проблемах під час аналізу діяльності досліджуваного підприємства, найбільше приділити увагу шляхам та напрямам удосконалення обраної теми та техніко-економічному обґрунтуванні запропонованих рішень, викласти основні результати, отримані під час написання кваліфікаційної роботи. Доповідь має супроводжуватися ілюстративним матеріалом чи розробленою презентацією.

Схеми, таблиці, рисунки треба розташовувати в тому порядку, в якому згадуються в доповіді здобувача вищої освіти.

Члени ЕК можуть задавати випускникові питання щодо змісту роботи, а також з окремих дисциплін. Відповіді студента мають бути конкретними, аргументованими і короткими. Після відповіді здобувача вищої освіти на запитання науковим секретарем оголошується відгук керівника і рецензія. Студент має відповісти на всі зауваження або погодитися з ними.

Результати захисту обговорюються на закритому засіданні ЕК, де виводиться остаточна оцінка кваліфікаційної роботи та приймається рішення про присвоєння випускникові ступеня здобувача вищої освіти і видачу йому диплома державного зразка. Рішення комісії оголошується її головою в той же день.

Загальна оцінка захищеної роботи і рішення про присвоєння здобувача вищої освіти освітньої кваліфікації здобувач вищої освіти підприємництва, торгівлі та біржової діяльності; обговорюються та приймаються членами комісії на закритому засіданні ЕК й оголошуються головою ЕК, публічно, в день захисту, одразу після закінчення засідання ЕК.

У випадку, коли ЕК за результатами голосування визнає магістерську роботу не захищеною, не підготовлену кваліфікаційну роботу у встановлений термін, відсутності допуску до захисту кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти одержують академічну довідку про навчання в Університеті. Кваліфікаційна робота може бути допущена до повторного захисту не раніше, ніж через рік після доробки й переробки. При цьому обов'язкове повторне проходження всієї процедури її захисту.

14. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

На підставі результатів захисту кваліфікаційної роботи, відгуку наукового керівника та висновків рецензента Державна екзаменаційна комісія приймає мотивоване рішення стосовно кожного здобувача вищої освіти щодо оцінки його кваліфікаційної роботи. Рішення ЕК щодо оцінки знань, виявлених при підготовці та захисті кваліфікаційної роботи, а також присвоєння здобувача вищої освіти кваліфікації здобувача вищої освіти з підприємництва, торгівлі та біржової

діяльності і видачі йому відповідного державного документа про освіту (диплома) приймається на закритому засіданні відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні.

При розходженні оцінок членів комісії голос голови є вирішальним.

При оцінюванні кваліфікаційної роботи члени ЕК враховують наступні чинники:

- практичну цінність роботи;
- відповідність результатів, які досягнуті в роботі, поставленій меті і завданням;
- широту й адекватність методичного та діагностичного апарату;
- авторські підходи до вирішення проблеми дослідження;
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- особливості самостійної роботи здобувача вищої освіти;
- рівень підготовленої доповіді та ілюстративного матеріалу до неї;
- вміння здобувача вищої освіти (дипломника) лаконічно доводити результати і свої думки.

У процесі захисту членами ЕК оцінюється глибина знань здобувача вищої освіти проблеми, що досліджувалася, вміння вести дискусію, обґрунтовувати і відстоювати свою точку зору, чітко відповідати на поставлені питання.

Комісія звертає також увагу на якість захисту кваліфікаційної роботи.

Здобувач вищої освіти потрібно стисло, послідовно й чітко викласти основні результати дослідження, аргументовано захищати свої пропозиції та погляди на проблему, володіти культурою презентації наукової праці. Крім того, враховують загальний рівень підготовки здобувача вищої освіти.

Кваліфікаційна робота до захисту не допускається. Робота подана керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушеннями термінів, що встановлені регламентом, написана на тему, що своєчасно не була затверджена наказом ЗВО «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ», виконана не самостійно, структура не відповідає вимогам, відсутнє економічне обґрунтування запропонованих заходів, відсутня наукова новизна та апробації, недбало оформлена.

Підсумкову оцінку захисту кваліфікаційної роботи визначає ЕК, **рішення якої є остаточним і оскарженню не підлягає.**

Підсумкову диференційовану оцінку кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти визначає ЕК. У процесі визначення оцінки кваліфікаційної роботи враховуються наступні показники:

1) якість роботи:

- актуальність обраної теми дослідження;
- спрямованість роботи на розробку реальних практичних рекомендацій;
- відповідність побудови роботи поставленим цілям і завданням;
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- ступінь самостійності проведення дослідження;
- наукову новизну отриманих результатів;
- апробації наукових результатів;
- рівень викладення роботи та її оформлення.

2) якість захисту роботи:

- уміння стисло, послідовно, чітко викласти сутність і результати;
- здатність аргументовано захищати викладені пропозиції;
- загальний рівень підготовки студента;
- наочність роздаткового матеріалу;
- володіння культурою презентації випускної роботи бакалавра.

Критерії оцінки кваліфікаційної роботи за національною шкалою:

Відмінно

Кваліфікаційну роботу виконано на високому науково-методичному рівні, містить елементи наукової новизни, має практичне значення. Висновки та пропозиції в роботі економічно обґрунтовані й логічні. Аналіз проведено із застосуванням нових методів ЕОМ. Уміння автора стисло, логічно й аргументовано викладати зміст і результати дослідження, застосовуючи сучасну економічну термінологію, уникати загальних слів, мовних штамів, стилістичних і граматичних помилок, бездоказових тверджень, повторень, дослівного переписування літературних джерел невинуватого збільшення обсягів роботи за рахунок другорядних матеріалів. Доповідь логічна і стисла, проголошена вільно, зі знанням справи, відгук і рецензія позитивні, відповіді на запитання членів ЕК правильні і стислі.

Добре

Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру, наприклад, поверхневий теоретичний огляд літературних джерел, неповнота використання матеріалів об'єкта дослідження, мають місце окремі зауваження у рецензіях. Доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання членів ЕК у цілому вірні, оформлення роботи відповідає вимогам.

Задовільно

Згідно із змістом тема кваліфікаційної роботи в цілому розкрита, але мають місце зауваження змістовного характеру, нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має характер запозичення, у розрахунково-аналітичній частині переважають елементи описовості, інформаційні матеріали не завжди ілюструють висновки, пропозиції, що містяться в четвертому розділі, недостатньо обґрунтовані, висновки за роботою мають теоретичний характер і не є новими, рецензія і відгук містять зауваження. Не на всі запитання здобувача вищої освіти дав вірні або повні відповіді при захисті. Є зауваження до оформлення роботи.

Незадовільно

Нечітко сформульована мета кваліфікаційної роботи та завдання дослідження. Відсутні логічна побудова роботи, її системність та глибина дослідження.. Відсутній критичний огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово або взагалі відсутній. Заходи, що пропонуються, не впливають з аналізу, носять декларативний характер. Оформлення роботи не відповідає вимогам, наведених у рекомендаціях. Відсутні матеріали презентації. Відповіді на запитання членів ЕК неповні й неточні.

Відповідність кількості балів за шкалою і оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS

Підсумкова кількість балів за шкалою університету	Оцінка за національною шкалою у підсумковому контролі (ПМК)	Оцінка за шкалою ECTS	Визначення
90 – 100	5 (відмінно)	A (відмінно)	Відмінне знання матеріалу лише з незначною кількістю помилок
82-89	4 (добре)	B (дуже добре)	Вище середнього стандарту, але з деякими поширеними помилками
75-81		C (добре)	Загалом добрі знання, але з помітними помилками
64-73	3 (задовільно)	D (задовільно)	Пристойно, але із значними недоліками
60-63		E (достатньо)	Відповідає мінімальним вимогам
35-59	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	FX	Недостатньо: необхідно доопрацювати і повторно скласти залік чи екзамен
1-34	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом	F	Необхідно повторно вивчити
0	Не з'явився	Не з'явився	

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до кількості балів за шкалою оцінок за національною шкалою та шкалою ECTS.

**ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ
за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
другого (магістерського) рівня вищої освіти**

1. Удосконалення системи управління конкурентоспроможністю підприємства
2. Оцінювання вартості бізнесу та обґрунтування заходів щодо перспектив її зростання
3. Розробка та обґрунтування проекту підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства
4. Розробка та обґрунтування стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства
5. Формування мотиваційного механізму підвищення продуктивності праці персоналу підприємства
6. Розробка та обґрунтування маркетингової стратегії підприємства
7. Маркетинговий потенціал підприємства та стратегія підвищення ефективності його використання
8. Обґрунтування проекту диверсифікації діяльності підприємства
9. Формування системи управління якістю продукції підприємства
10. Розробка та обґрунтування програми реінжинірингу підприємства
11. Розробка та обґрунтування доцільності використання аутсорсінгу на підприємстві
12. Обґрунтування та інвестиційне забезпечення проекту розвитку підприємства
13. Фінансова політика підприємства та обґрунтування проекту підвищення її ефективності
14. Конкурентні переваги підприємства та обґрунтування стратегії їх забезпечення
15. Ефективність підприємницької діяльності фірми та обґрунтування стратегії її розвитку
16. Розробка бізнес-моделі підприємства на базі мережі бізнес-процесів
17. Система бізнес-процесів підприємства та її оптимізація
18. Впровадження системи оцінювання ефективності брендингу компанії
19. Удосконалення транспортно-експедиційної діяльності торговельного підприємства
20. Електронна комерція в умовах конкуренції, як сучасна форма організації бізнесу
21. Розвиток логістичних систем в сфері матеріально-технічного забезпечення підприємницької діяльності
22. Формування стратегії управління товарним асортиментом підприємства
23. Стратегічне управління збутовою діяльністю підприємства
24. Планування розвитку зеленого туризму як елементу підприємництва в сільських територіях
25. Перспективи розвитку підприємництва в Україні в умовах євроінтеграції та децентралізації регіонів

26. Державна регуляторна політика в системі забезпечення розвитку підприємницької діяльності
27. Розвиток експортного потенціалу суб'єктів підприємницької діяльності
28. Розвиток інноваційного потенціалу суб'єктів підприємницької діяльності
29. Обґрунтування механізмів фінансування розвитку підприємництва
30. Проблеми та напрями забезпечення економічної безпеки суб'єктів підприємницької діяльності
31. Інформаційні технології та інформаційна безпека в підприємницькій діяльності
32. Експертиза і митне оформлення експорту/ імпорту (вид сировини / товару)
33. Маркетингове забезпечення реалізації продукції сільськогосподарського підприємства на ринку продукції АПК.
34. Ефективність діяльності підприємства АПК на внутрішньому і зовнішньому ринках продукції.
35. Маркетингове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності агропромислового підприємства.
36. Механізм державної підтримки розвитку підприємницької діяльності у сфері торгівлі та напрямки його вдосконалення.
37. Прогнозування попиту на окремі товари та послуги на регіональному споживчому ринку
38. Прогнозування конкурентного статусу на споживчому ринку (вид сировини / товару, послуги)
39. Брендинг на підприємстві: формування та забезпечення ефективності використання
40. Розвиток практики соціально відповідального ведення бізнесу на вітчизняних підприємствах
41. Розвиток та ефективність діяльності віртуальних підприємств
42. Формування асортименту та експертиза якості (вид товару)
43. Роздрібна торгівля (вид товару): стан та перспективи розвитку в умовах конкуренції
44. Роздрібні торговельні мережі як перспективний розвиток торгівлі в Україні за матеріалами торговельних мереж
45. Дослідження виробництва, асортименту та якості (вид товару) різних виробників (за матеріалами магазину)
46. Дослідження (вид товару) та перспективи його використання у харчовій промисловості
47. (Вид товару): сучасний асортимент, експертиза та практичні аспекти експорту
48. Удосконалення торговельної діяльності підприємств у сервісному обслуговуванні населення
49. (Вид товару): стан виробництва, асортимент та контроль якості
50. Культура та якість торговельного обслуговування споживачів – критерії оцінки комерційної діяльності торгівлі

51. Формування асортименту та організація роздрібного продажу (вид товару)
52. Ринок і конкуренція в системі підприємництва
53. Розвиток підприємницької діяльності (за КВЕД)
54. Формування торгівельних підприємницьких структур
55. Імідж та бізнес-культура
56. Товар і товарна політика підприємства в умовах маркетингової орієнтації
57. Перспективи розвитку електронної торгівлі в Україні
58. Формування економічних ресурсів торгових підприємств і їх оцінка
59. Формування матеріально-технічної бази торговельного підприємства
60. Формування і використання доходів роздрібного торгового, оптового та інших підприємств
61. Забезпечення безпечності продовольчої сировини та харчових продуктів
62. Стратегія забезпечення ефективного функціонування ринків продукції (рослинництва, тваринництва).

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів

Кафедра економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

ДИПЛОМНА РОБОТА

НА ТЕМУ:

**«ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ
ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ ЇЇ ЗРОСТАННЯ»**

Виконав(ла):

здобувач освітнього ступеня «Магістр»
освітньо-професійної програми
«Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність» спеціальності
076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність» денної (дистанційної) форми
навчання
ПІБ

Керівник:

вчене звання, посада, **ІІІ**

Оцінка захисту:

Національна шкала _____

Кількість балів _____ Шкала ECTS _____

« _____ » _____ 20__ р.

Допускається до захисту:

« _____ » _____ 20__ р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність» спеціальності 076 «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»

Катерина ВОЛОЩУК

(підпис)

м. Кам'янець-Подільський, 20__

Додаток В

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів
Кафедра економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Освітній ступень «Здобувач вищої освіти»

Освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності

д.е.н., професор _____ Наталія КОРЖЕНІВСЬКА

“ ____ ” _____ 202_ року

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту (роботи) Оцінювання вартості бізнесу та обґрунтування заходів щодо перспектив її зростання

керівник проекту (роботи) _____,
(вчений ступінь, посада, ПІБ)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “ ____ ” _____ 202_ року № ____

2. Строк подання здобувачем проекту (роботи) _____

3. Вихідні дані до проекту (роботи): _____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки _____

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

Керівник (вчений ступінь, посада, ім'я та прізвище) _____
(підпис)

Завдання одержав до виконання (прізвище та ініціали студента) _____
(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	Вступ		
2.	1-й розділ		
3.			
4.			
5.			
6.	Висновки до першого розділу		
7.	2-й розділ		
8.			
9.			
10.			
11.	Висновки до другого розділу		
12.	3-й розділ		
13.			
14.			
15.			
16.	Висновки до третього розділу		
17.	Висновки		
18.	Список літератури		
19.	Додатки		

Студент _____
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи) _____
(підпис) _____ (ім'я та прізвище)

«_____» _____ 202__ рік

Зразки оформлення змісту кваліфікаційної роботи

Удосконалення системи управління конкурентоспроможністю підприємства
ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Системна характеристика управління конкурентоспроможністю підприємства
- 1.2. Проблеми та перспективи управління конкурентоспроможністю підприємства
- 1.3. Зарубіжний досвід управління конкурентоспроможністю підприємства

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРО-
МОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

- 2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження
- 2.2. Стан системи управління конкурентоспроможністю підприємства
- 2.3. Оцінка результативності функціонування і основні проблеми системи управління конкурентоспроможністю підприємства

РОЗДІЛ 3. НАПЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

- 3.1. Застосування стратегічного підходу щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства
- 3.2. Оптимізація каналів збуту аграрної продукції в системі управління конкурентоспроможністю підприємства
- 3.3. Економічний ефект від застосування заходів щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Розробка та обґрунтування проекту підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА
ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ

- 1.1. Теоретико-методологічні засади інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства
- 1.2. Правові основи здійснення інноваційної діяльності
- 1.3. Методичне обґрунтування розробки і обґрунтування проектів підвищення інноваційно-інвестиційної активності підприємства

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ПРОЕКТІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

- 2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження
- 2.2. Сучасна концепція і практична спрямованість інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства
- 2.3. Ефективність діючих інноваційно-інвестиційних проектів в підприємстві

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Шляхи покращення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

3.2. Розробка проектів з реінжинірингу бізнесу

3.3. Підвищення соціально-економічної ефективності підприємства за рахунок запровадження інноваційно-інвестиційних проектів

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Інвестиційна привабливість підприємства та обґрунтування проекту її забезпечення

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Теоретичні основи інвестиційного забезпечення підприємств

1.2. Особливості, проблеми та пріоритетні напрями інвестиційного забезпечення підприємств

1.3. Методичні підходи до оцінки інвестиційного забезпечення розвитку підприємств

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

2.2. Оцінка сучасного стану інвестиційного забезпечення підприємства

2.3. Ефективності інвестиційного забезпечення підприємства

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Прогнозування рівня інвестиційного забезпечення підприємства

3.2. Моделювання впливу інвестиційного забезпечення на розвиток підприємства

3.3. Ефективність наслідків реалізації запропонованих заходів

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Формування системи управління якістю продукції підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

1.1. Поняття якості, стандартизація та сертифікація продукції

1.2. Чинники формування якості продукції

1.3. Показники та методи оцінки якості продукції

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РІВНЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ В ПІДПРИЄМСТВАХ

2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження

2.2. Досягнутий рівень якості продукції та вплив її рівня на результати виробництва

2.3. Аналіз чинників, що впливають на якість продукції підприємств

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ

3.1. Удосконалення технології виробництва продукції

3.2. Організаційно-економічні чинники підвищення якості продукції

3.3. Удосконалення системи управління якістю в підприємствах

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Обґрунтування та інвестиційне забезпечення проекту розвитку підприємства ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та роль проектного менеджменту в діяльності сучасного підприємства

1.2. Методичні основи проектного менеджменту

1.3. Особливості інвестиційного забезпечення проекту і розвиток проектної команди

РОЗДІЛ 2. СТАН ЕФЕКТИВНІСТЬ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження

2.2. Аналіз динаміки та структури інвестицій підприємства

2.3. Оцінка ефективності використання інвестицій підприємств

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РЕАЛІЗАЦІЄЮ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Оптимізація джерел фінансування реальних інвестиційних проектів підприємств

3.2. Обґрунтування й розробка бюджету реалізації інвестиційних проектів підприємств

3.3. Економічна оцінка ефективності реалізації інвестиційного проекту на підприємстві

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Конкурентні переваги підприємства та обґрунтування стратегії їх забезпечення

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

1.1. Концепції управління конкурентоспроможністю підприємства

1.2. Сучасні тенденції та проблеми стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємства

1.3. Методика виявлення конкурентних переваг підприємства

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

- 2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження
- 2.2. Стан стратегічного управління конкурентоспроможністю підприємства
- 2.3. Оцінка конкурентних переваг підприємства в системі управління його конкурентоспроможністю

РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

- 3.1. Обґрунтування стратегічних напрямів забезпечення конкурентоспроможності підприємства
- 3.2. Удосконалення механізму управління конкурентоспроможністю підприємства
- 3.3. Економічний ефект від запровадження стратегічних підходів в управлінні конкурентоспроможністю підприємства

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Ефективність підприємницької діяльності фірми та обґрунтування стратегії її розвитку

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- 1.1. Сутність і принципи управління розвитком підприємницької діяльності
- 1.2. Сучасний стан та проблеми управління розвитком системи підприємницької діяльності в Україні
- 1.3. Зарубіжний досвід управління розвитком підприємницької діяльності

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

- 2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження
- 2.2. Стан системи управління підприємницькою діяльністю
- 2.3. Результативність функціонування системи управління підприємницькою діяльністю

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

- 3.1. Оптимізація розмірів діяльності підприємства
- 3.2. Обґрунтування реалізації ресурсної функції підприємницької діяльності
- 3.3. Економічна ефективність підприємницької діяльності

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Економічна безпека підприємства: методи оцінки та формування механізму її забезпечення

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

- 1.1. Поняття економічної безпеки підприємства
- 1.2. Складові економічної безпеки та напрями її забезпечення

1.3. Методика проведення діагностичних досліджень щодо можливості виникнення банкрутства підприємства

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОСЯГНУТОГО РІВНЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження

2.2. Досягнутий рівень ефективності виробництва, фінансової стійкості та незалежності підприємств

2.3. Аналіз ефективності існуючої процедури управління ризиками у підприємствах

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Напрями поліпшення оперативного управління фінансовогосподарською діяльністю підприємств

3.2. Обґрунтування показників фінансово-господарської діяльності підприємств

3.3. Формування механізму економічної безпеки підприємства

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Розвиток логістичних систем в сфері матеріально-технічного забезпечення підприємницької діяльності

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАКУПІВЕЛЬНОЇ ЛОГІСТИКИ

1.1. Сутність закупівельної логістики

1.2. Характерні риси сучасної закупівельної логістики

1.3. Світовий досвід в сфері матеріально-технічного забезпечення підприємницької діяльності

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ В ПІДПРИЄМСТВАХ

2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження

2.2. Аналіз організації маркетингової діяльності

2.3. Досягнутий рівень ефективності логістичної системи матеріально-технічного забезпечення підприємницької діяльності

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Напрями удосконалення фінансових відносин із замовниками та покупцями

3.2. Впровадження сучасних систем матеріально-технічного забезпечення підприємницької діяльності

3.3. Оптимізація каналів закупівлі матеріально-технічних ресурсів для забезпечення підприємницької діяльності

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Формування стратегії управління товарним асортиментом підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМ АСОРТИМЕНТОМ ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Сутність та ключові позиції товарного асортименту підприємства
- 1.2. Основні показники товарного асортименту продукції
- 1.3. Особливості стратегічного управління товарним асортиментом підприємства

РОЗДІЛ 2. СТАН СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМ АСОРТИМЕНТОМ ПІДПРИЄМСТВА

- 2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження
- 2.2. Аналіз товарного асортименту підприємства
- 2.3. Особливості стратегічного управління товарним асортиментом підприємства

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТОВАРНИМ АСОРТИМЕНТОМ ПІДПРИЄМСТВА

- 3.1. Застосування стратегічного підходу щодо удосконалення системи управління товарним асортиментом підприємства
- 3.2. Оптимізація каналів реалізації сільськогосподарської продукції
- 3.3. Підвищення прибутковості підприємства внаслідок удосконалення стратегічного управління товарним асортиментом підприємства

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Стратегічне управління збутовою діяльністю підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗБУТОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

- 1.1. Системна характеристика стратегічного управління збутовою діяльністю підприємства
- 1.2. Особливості збутової діяльності та стратегії збуту підприємства
- 1.3. Проблеми управління збутовою діяльністю підприємства

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗБУТОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

- 2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження
- 2.2. Стан системи стратегічного управління збутовою діяльністю підприємства
- 2.3. Результативність функціонування системи управління збутовою діяльністю підприємства

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗБУТОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

- 3.1. Формування стратегії управління збутом на принципах маркетингу
- 3.2. Оптимізація маркетингової діяльності як один із чинників підвищення ефективності збутової діяльності
- 3.3. Ефективність стратегічних заходів з удосконалення системи управління збутовою діяльністю

ВИСНОВКИ

**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ**

**Планування розвитку зеленого туризму як елементу підприємництва в
сільських територіях**

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

- 1.1. Суть та значення розвитку зеленого туризму в сільській місцевості
- 1.2. Проекти та програми як елементи планування розвитку зеленого туризму
- 1.3. Методика визначення ефективності планування туристичної сфери та її вплив на розвиток сільських територій

**РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ
У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТУ ПІДПРИЄМНИЦТВА**

- 2.1. Організаційно-економічна характеристика об'єкту дослідження
- 2.2. Аналіз стану планування розвитку зеленого туризму в сільських територіях
- 2.3. Ефективність планування розвитку туристичної сфери в сільських територіях

**РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ
ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЯХ**

- 3.1. Планування розвитку зеленого туризму як елементу підприємництва в сільських територіях
- 3.2. Інвестиційне забезпечення туристичної сфери
- 3.3. Ефективність програми розвитку зеленого туризму в сільських територіях

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Зразок оформлення анотації**Анотація**

Іванова О.І. Оцінювання вартості бізнесу та обґрунтування заходів щодо перспектив її зростання. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр» освітньо-професійної програми спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – м. Кам'янець-Подільський, 202_.- ____ с.

Кваліфікаційна робота містить ____ сторінок, ____ таблиць, ____ рисунків, список використаних джерел з ____ найменувань, ____ додатків.

Предметом дослідження є ...

Об'єктом дослідження виступає ...

Мета кваліфікаційної роботи полягає в ...

Завданнями кваліфікаційної роботи є ...

За результатами дослідження сформульовані ...

Одержані результати можуть бути використані ...

Рік виконання кваліфікаційної роботи ...

Рік захисту кваліфікаційної роботи ...

Ключові слова:**Annotation**

.....

Keywords:

(те саме англійською мовою)

Стислий зміст кваліфікаційної (не більше 500 друкованих знаків)

Ключові слова: – 5-10 слів і словосполучень, які стисло і точно характеризують розглядуване питання і найчастіше зустрічаються в тексті.

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ
ДЖЕРЕЛ ВІДПОВІДНО ДО ДСТУ 8302:2015****Книги:****Один автор**

Скидан О.В. Аграрна політика в період ринкової трансформації: монографія. Житомир: ЖНАЕУ, 2008.

Два автори

Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. Управління персоналом: навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.

Три автори

Скидан О.В., Ковальчук О.Д., Янчевський В.Л. Підприємництво у сільській місцевості: довідник. Житомир, 2013. 321 с

Чотири автори

Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А. К.: НДІ "Укראгропромпродуктивність", 2006. 106 с.

Основи марикультури / Грицинян І.І. та ін. Київ: ДІА, 2013. 172 с.

П'ять і більше авторів

Психологія менеджмента / П. К. Власов та ін.; за ред. Г.С. Никифорова. 3-е вид. Х.: Гуманитар. центр, 2007. 510 с.

Екологія: навч. посіб. / В.Б. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с.

Багатотомне видання

Історія Національної академії наук України, 1941-1945. Упоряд. Л.М. Яременко та ін. К.: Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, 2007. Ч. 2: Додатки. 573 с.

Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С.М. Парамонова. К.: НТУУ "КПІ", 2006. 125 с.

За редакцією

Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І.Я. Коцюмбаса. Львів: Тріада плюс, 2006. 360 с.

Автор і перекладач

Брігхем Є. В. Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ: Молодь, 1997. 998 с.

Розділ книги

Саблук П.Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М.Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5-15.

Тези доповідей, матеріали конференцій

Скидан О.В., Судак Г.В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. Кооперативні читання: 2013 рік: матер. Всеукр. наук.-практ. конф., 4-6 квіт. 2013 р. Житомир: ЖНАЕУ, 2013. С. 87-91.

Статті з продовжуючи та періодичних видань

Якобчук В.П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка. 2013. Вип. 148. С. 31-34.

Масловська Л.Ц., Савчук В.А. Оцінка результативності виробництва органічної агропродовольчої продукції. *Агросвіт*. 2016. № 6. С. 23-28.

Акмеологічні засади публічного управління / Є.І. Ходаківський та ін. *Вісник ЖНАЕУ*. 2017. № 1, т. 2. С. 45-58.

Dankevych Ye.M., Dankevych V.Ye., Chaikin O.V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.

Електронні ресурси

Книги

Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С. Товарна інноваційна політика: підручник. Суми: Університетська книга, 2007. 281 с. URL: <ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf> (дата звернення: 10.11.2019).

Законодавчі документи

Про стандартизацію: Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18> (дата звернення 02.11.2019).

Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року: проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822> (дата звернення: 13.10.2017).

Періодичні видання

Клітна М.Р., Брижань І.А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. *Ефективна економіка*. 2013. № 10. URL: <http://www.m.nauka.com.ua/?op=1j=efectyvna-ekonomika=ua=2525> (дата звернення 12.11.2019).

Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. *Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)*. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: <http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf> (Last accessed: 02.11.2017). Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. *Journal of Popular Culture*. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.

Сторінки з веб-сайтів

Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? *Екологія життя* : веб-сайт. URL: <http://www.eco-live.com.ua> (дата звернення: 12.10.2017).

Законодавчі і нормативні документи(інструкції, накази)

Конституція України: станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків: Право, 2016. 82 с.

Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. *Урядовий кур'єр*. 2017. 9 листоп.

Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. *Все про бухгалтерський облік*. 2015. № 51. С. 21–42.

Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки

України, до електронних наукових баз даних: наказ М-ва освіти і науки України від 2 серп. 2017 р. № 1110. *Вища школа*. 2017. № 7. С. 106–107.

Стандарти

ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).

СОУ–05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ: Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України)

Патенти

Комбайн рослинозбиральний універсальний: пат. 77937 Україна: МПК 45/02. № а 2011 09738; заявл. 05.08.2011; опубл. A01D 41/02, A01D 41/04, A01D11.03.2013, Бюл. № 5.

Авторські свідоцтва

А. с. 1417832 СССР, МКИ А 01 F 15/00. Стенка рулонного пресс- В.Б. Мелегов. № 4185516; заявл. 22.01.87; опубл. подборщика / В.Б. Ковалев, 23.08.88, Бюл. № 31.

Дисертації, автореферати дисертацій

Титаренко В.Є. Оцінювання та розвиток конкурентоспроможності промислових підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01 / Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів, 2005. 226 с.

Титаренко В.Є. Оцінювання та розвиток конкурентоспроможності промислових підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.06.01. Львів, 2005. 20 с.

Препринти

Панасюк М.І., Скорбун А.Д., Сплошной Б.М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).

Зразок написання заяви студента на підготовку кваліфікаційної роботи

ДИРЕКТОРУ

Навчально-наукового інституту
бізнесу і фінансів

д.е.н., професору Місюку М.В.

здобувача вищої освіти

Спеціальність: 076 «**Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність**»

денної (дистанційної) форми навчання

(прізвище, ім'я та по батькові)

ЗАЯВА

Прошу дозволити виконувати кваліфікаційну роботу на тему «Оцінювання вартості бізнесу та обґрунтування заходів щодо перспектив її зростання» і призначити науковим керівником _____.

(вчене звання, посада)

кафедри економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності _____.

(ПІБ)

„_____” _____ 202__ р.

(підпис студента)

Віза наукового керівника

Підпис

Погоджено
зав. кафедри

Підпис

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
на тему _____

1. Актуальність теми _____

2. Теоретичний рівень роботи _____

3. Короткий зміст роботи _____

4. Що є позитивного в роботі _____

5. Пропозиції автора з теми досліджень _____

6. Практична цінність висновків, рекомендацій та їх обґрунтованість _____

7. Недоліки роботи _____

8. Загальний висновок і оцінка роботи _____

Рецензент _____
(підпис) _____ (прізвище та ініціали)

„____” _____ 202__ р.

Додаток Л

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів
Кафедра економіки, підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Направляється студент (ка) _____ до захисту кваліфікаційної
(ПІБ)

роботи за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» на
тему «Оцінювання вартості бізнесу та обґрунтування заходів щодо перспектив її
зростання».

Директор ННІБФ _____ **Микола МІСЮК**

Довідка про успішність

Студент (ка) _____ за час навчання в ННІБФ з 20__ по
(ПІБ)

20__ рр. повністю виконав (ла) навчальний план за спеціальністю
076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» з таким розподілом оцінок
за: національною шкалою: відмінно __%, добре __%, задовільно __%;
шкалою ECTS: A __%; B __%; C __%; D __%; E __%.

Методист ННІБФ _____ **Ніна ТОМАРЖЕВСЬКА**

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційна робота розглянута. Студент (ка) _____
(ПІБ)

допускається до захисту даної роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри
економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності _____ **Наталія КОРЖЕНІВСЬКА**

“ _____ ” _____ 202__ рік

Список рекомендованої літератури:

Базова

1. Варналій З.С. Основи підприємництва: навч. посібн. Київ: Знання-Прес, 2006. 329с.
2. Виноградова А.М. Основи підприємництва: навч. посібн. К.: Кондор, 2005. 544 с.
3. Виноградська А.М. Основи підприємництва: навч. посібн. К.: Кондор, 2008. 544с.
4. Донець Л.І., Романенко Н.Г. Основи підприємництва: навч. посібн. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 320 с.
5. Економіка виробничого підприємництва: навч. посібн. За ред. Й.М. Петровича. К.: Т-во „Знання”, КОО, 2001. 405 с.
6. Іванюта С.М., Іванюта В.Ф. Підприємництво та бізнес культура: навч. посібн. К.: Центр убової літератури, 2007. 288 с.
7. Колот В.М., Щербина О.В. Підприємництво: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2004. 160 с.
8. Кучеренко В. Р., Доброва Н. В., Квач Я. П., Осіпова М. М. Основи бізнесу. Практичний курс (збірник вправ, задач, тестів та ситуаційних завдань): Навч. посіб. За ред. В. Р. Кучеренка. К.: Центр учбової літератури, 2010. 176 с.
9. Основи підприємницької діяльності: навч. посібн. За ред. доктора економ. наук, проф. С.В. Мочерного. Київ: Видавничий центр – Академія, 2005. 280 с.
10. Підприємництво: навч. посібн. За редакцією В.А. Подсолоненко, Т.Л. Миронової. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 616 с.
11. Тирпак І.В., Тирпак В. І., Жуков С. А. Основи економіки та організації підприємництва : навч. посіб. К. : Кондор, 2011. 284 с.
12. Шваб Л.І. Основи підприємництва: навч. посібн.; 2-ге видання. К.:ЦНЛ, 2007. 368 с.

Допоміжна

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-ІУ: Редакція від 19.01.2012.
2. Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД) ДК 009:2005, ДК 009:2010.
3. Класифікатор організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004.
4. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.
5. Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні.
6. Податковий кодекс України від 08.01.2016 № 2755-УІ.
7. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 № 514-УІ.
8. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14.05.1992 № 2343-ХІІ.

9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження принципу державної реєстрації юридичних осіб на підставі модельного статуту: Закон України від 21.04.2011 № 3262-УІ.

10. Про внесення змін до Закону України "Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності" щодо провадження господарської діяльності на підставі подання ЕКларації: Закон України від 07.07.2010 № 2451-УІ.

11. Про внесення змін до Податкового коЕКсу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності: Закон України від 04.11.2011р. № 4014-УІ.

12. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-ХІІ.

13. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 № 2404-УІ.

14. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців: Закон України від 15.05.2003 № 755-ІУ.

15. Про Державну службу України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва: Указ Президента України від 19.12.2011 № 1168/2011.

16. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 № 2806-ІУ.

17. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-ІУ.

18. Про затвердження Вимог щодо написання найменування юридичної особи або її відокремленого підрозділу: Наказ Держкомпідприємництва від 09.06.2004 N 65.

19. Про затвердження Методики оцінки вартості об'єктів оренди: Постанова КМУ від 10.08.1995 № 629.

20. Про затвердження Методики оцінки майна: Постанова КМУ від 10.12.2003 № 1891.

21. Про затвердження Національного стандарту N 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав: Постанова КМУ від 10 вересня 2003 р. N 1440.

22. Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності: Постанова КМУ від 04.07.2001 № 756.

23. Про затвердження переліку органів ліцензування: Постанова КМУ від 14.11.2000 № 1698.

24. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами: Наказ Міністерства економіки від 19.04.2007 N 104.

25. Про затвердження Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами: Наказ Міністерства економіки від 11.07.2003 N 185.

26. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні: Постанова КМУ від 02.02.2011 № 389.

27. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 № 1023-ХІІ.

28. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-ХІІ.

29. Про концесії: Закон України від 16.07.1999 № 997-ХІV.

30. Про кооперацію: Закон України від 10.07.2003 № 1087-ІV.

31. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 № 1775-III.
32. Про Методику розрахунку орендної плати за державне майно та пропорції її розподілу: Постанова КМУ від 04.10.1995 № 786.
33. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III.
34. Про Перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Закон України від 19.05.2011 № 3392-VI.
35. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: національна доповідь. Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва. Київ, 2009. 180 с.
36. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: національна доповідь. Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва. Київ, 2010. 240 с.
37. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994 № 232/94-ВР.
38. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 № 973-IV.
39. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV.
40. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV.
41. Акіліна О.В., Пасічник В.Г. Основи підприємництва навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 176 с.
42. Алолій В. В., Олексин І.І., Шуговська Н. О., Футало Т. В. Організація і технологія надання послуг: Навч. посіб. За ред. В. В. Алолія. К: ВЦ "Академія", 2006. 312 с.
43. Асаул А.Н, Войнаренко М.П. Організація підприємницької діяльності: Уч. пос. СПб.- Хм., 2001. 392 с.
44. Афанасьев И. Деловой этикет. К.: Альтер-прес, 2001.
45. Бобров В.Я. Основи ринкової економіки і підприємництва. Київ: Вища школа, 2003, 719 с.
46. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики. К: Знання, 2001. 277 с.
47. Верба В.А., Решетняк Т.І. Організація консалтингової діяльності. К: КНЕУ, 2000. 244с.
48. Гаєвська Л.М. Підприємницька діяльність та її оподаткування: Навчальний посібник. Ірпінь: Академія ДПС України, 2003. 218с.
49. Гайдучкий П. Розвиток підприємництва в Україні. К: Знання-Прес. 2003. 248 с.
50. Чайка Г. Л. Культура ділового спілкування менеджера: Навчальний посібник. К.: Знання, 2005. 442 с.
51. Череп А.В. Інвестознавство: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2006. 398 с.
52. Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. К.: Знання, 2004. 687 с.
53. Шпак В.І. Розвиток малого підприємництва в Україні. К.: МАУП, 2003. 128 с.

54. Шумпетер И. Теория экономического развития: (Исслед. предпринимат. прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры); Перевод с нем. В. Автономова и др. М.: Прогресс, 1982. 455 с.

55. Ярошевич Н.Б., Колісник М.К. Підприємництво і менеджмент: Навчальний посібник. Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2007. 292с.

Електронні ресурси:

1. Наказ Міністерства економіки України «Про Методику розрахунку рівня економічної безпеки» (від 02.03.2007 р., № 60). URL: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738 (дата звернення 12.11.2019).

2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: [http // www. kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua) (дата звернення 12.11.2019).

3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: [http // www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) (дата звернення 12.11.2019).

4. Офіційний сайт Світового банку: The World Bank. URL: <http://data.worldbank.org> (дата звернення 12.11.2019).

5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: www.minfin.gov.ua (дата звернення 12.11.2019)

6. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: [http // www.me.gov.ua](http://www.me.gov.ua) (дата звернення 12.11.2019).

7. Офіційний сайт національного інституту проблем міжнародної безпеки. URL: [http // www.niisp.gov.ua](http://www.niisp.gov.ua) (дата звернення 12.11.2019).

8. Офіційний сайт інституту світової економіки і міжнародних відносин. URL: [http // www.iweir.org.ua](http://www.iweir.org.ua) (дата звернення 12.11.2019)

9. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. URL: [http // www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua) (дата звернення 12.11.2019).

10. Податковий кодекс України (від 02.12.2010 № 2755-VI). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>. (дата звернення 12.11.2019)

11. Index of Economic Freedom. URL: <http://www.heritage.org/index/>. (дата звернення 12.11.2019).

12. International Human Development Indicator. URL: <http://hdrstats.undp.org/en/countries/profiles/UKR.html>. (дата звернення 12.11.2019).

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА МЕТА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	5
2. ПОРЯДОК ПРИЗНАЧЕННЯ ТЕМИ ТА ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	10
3. ОБ'ЄКТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	13
4. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	13
5. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	14
6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	27
7. ВИХІДНІ МАТЕРІАЛИ ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІ- КАЦІЙНОЇ РОБОТИ	33
8. НАУКОВЕ КЕРІВНИЦТВО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	33
9. МОВА І СТИЛЬ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	34
10. РЕЦЕНЗУВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	37
11. ВІДГУК НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ	38
12. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ	38
13. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	40
14. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	42
ДОДАТКИ	46

Для нотаток

[illegible]

[illegible]

Навчальне видання

Ясінецька І.А., Місюк М.В., Волощук К.Б., Корженівська Н.Л., Волощук Ю.О.,
Коваль Н.В., Заходим М.В., Нісходовська О.Ю., Печенюк А.П., Федорчук Н.В.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання кваліфікаційної роботи
для студентів денної та дистанційної (заочної) форм навчання
за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Редактор: Марина ЗАХОДИМ

Підписано до друку _____. 2023 р.
Формат 60х90/16 Ризографія. Авт. арк. _____.
Обл.-вид. арк. _____ Наклад _____ прим. Зам. _____.

Підготовлено до друку та видруковано
у ЗВО «Подільський державний університет»
32300, Кам'янець-Подільський, вул. Шевченка, 13

